

פרשת במדבר

וירב

ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד באחד
לחודש השני בשנה השנייה לצאתם מארץ
מצרים יתכן לפרש ע"ר מאמרם ז"ל על פסוק ודגלו עליו אהבה
כי כשהיו ישראל בסיני ראו שכניה שורה על ד' מחנות מלאכים
עשויים ד' דגלים דגל גבריאל דגל נוריאל דגל רפאל
ונחאזו ואמרו מי יתן וחסרה שכניה עלינו בר' מחנות וזהו ודגלו עליו
אהבה וזהו אוכרו במדבר סיני שהוא מקום אשר שם התאוו
האוח היותם מרכבה ד' דגלים לפניו יחברך משם בא למלאות
האוחם וש' למה איחד עד כה ולא היה מקדם לו"א באוהל מועד
שה' לו יחברך בית מועד שהיה להם בחינת השראת שכניה ואחר
כך ישראל עליהם שכינתו כמרכבת מלאכי שרת ולכן היחה באחד
לחודש השני שהוא שלשים יום אחרי קנות מעלות היות בתוכם אוהל
מועד שבאחד בניסן הוקם המשכן וז"ל באוהל מועד באחד לחודש
השני לתת ריוח להחיות שלשים יום במדרגה אחת ויזכה לקבל
השנית וש' למה היה בשנה השנית ולא קודם לזה אומר לצאתם
מארץ מצרים וע"ר שאמרו רז"ל שאמר משה לפניו יתברך אמשל לך
משל למה הדבר דומה לחכם שהיה לובן כחור יפה חזאר ומראה
וישם אותו בחנות בשם בשוק של זונות שהכחירות עשה את שלו
והמקום עשה את שדוויטמא בויטה כן החכם זה הק"ה הבן כחור
אלו ישראל כי נער ישראל וכו' ושוק של זונות וזמרים שנמשאו
בנלוליהם ע"כ עשו שם העגל כי קנו קנין רע זה במצרים והיו
מפשיטים הטימאה בשנה ראשונה ואח"כ באולקדושה בשנה השנית
וזהו הטעם לצאתם מארץ מצרים :

שא

את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם
יתכן לפרש ע"ר מאמרם ז"ל שאין השכינה שורה אלא
במשפחות המיוחסות בישראל שלא יהיה בהן פסול וצריך כ' דברים
אחד אחדות כמלאכי שרת כ' העדר פסול בורעם ע"כ על האחרות
אמר את ראש כל עדת ישראל ראש אחד הנה כל עדתם כמאמר
הכתוב ויהן שם ישראל נגד ההר כמתן תורה והטעם להיותם בני
ישראל

קיצור תורת פרשת במדבר משה אלשיך קבה

ישראל כל הנפש הבאה לבית יעקב שנפשוהם ממקום האחרות
מאחו יחברך • וגם השנית כי פיסול אין בהם כי אם כולם יתחברו
למשפחותם לבית אבותם כל איש מיוחס אחר אביו כי לא נטמאה
אשה במצרים כי אחת הייתה ופרטמי הכתוב וזהו לבית אבותם :

מבן עשרים שנה ומעלה כל יוצא צבא בישראל תפקדו אחם
לצבאותם אחת ואהרןכו • יחכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל

ואשא אחכם על כנפי נשרים אמרו הנשרים הם מלאכי שורת
נשואם על כנפיהם לשעה קלה מרעמסס סוכתה מהלך כמה ימים •
וחנה נתייחדה על כל ישראל ברכת ברוך חכם הרוים והטעם
כי בכל נפשות יש בחינת כל חלקי התורה ע"פ אחיות כל נפש
בקדושת אורות עליונות שבה והיא כוללת הקדושה הממשטורת
מלמעלה כי כל רזי התורה יוצאים מהכוח שאוחז הנשמות יצאו
משם ויונקו כל רזי התורה וכן מרכבת מלאכיו סמך רבוא וארכע
דגלים מישראל ה' דוגמת ר' מחנות מלאכים שירדו עם השכינת
ששים רבוא מלאכי שרה וקשרו שני כתרים בראש כל אחד וכאשר
נחאו ישראל להיות מרכבה כהם היה להם סמך רבו' ושכינה
עיקר השראתה בנפשות הצדיקים כי תלקו יחברך הן ומהן תחשש
אל המלאכים שהם כמספרם וזהו אומרו תפקדו אחם לצבאותם כי
תפקדו אחם בשביל המלאכים שהם צבאותם שהוא פי' הפסוק כפ'
בא ויהי בעצם היום הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים על
צבאותם וזהו כנפי נשרים הם מלאכי השרת שהיה מנינם
לצבאותם • כאמור :

ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוצא

יחכן לפרש כי דגל יהודא עם שני נשיאים • וכן שני

נשיאים עם נשיא ראובן וכן עם נשיא אפרים • ועם נשיא בני דן היה
נגד ר' מחנות מרכבה שכל מחנה מרכבה ג' ראשים מיכאל וב'
ראשים למטה המינו במחניהו וכן גבריא'ל עם כ' ראשים תחתיו וכן
רפאל • וכן נוריא'ל כנודע מספר הזוהר שהם י"ב נשיאים בר'
מחנות וזה יאמר ואחכם רצה לומר עם משה ואהרן כמובן סן הפסוק
למעלה אחת ואהרן ואומר מה שאני מצינו אותם אליכם הוצא
איש איש למטה ראש לבית אבותיו הוא ולא לכל יתר בתי אבות
ישראל מה שאין כן אחם ראשים כל ישראל של כל ראשי בתי אבות

קיצור תורת פרישת במדבר משה אלשוך

דרך כלל • וזהו שפי' רש"י ל' ואחכס יהיו כשחפקרו אותם יחיו עמכם נשיא כל שבט ושבט שטשה ואהרן על גביהן על כל הנשיאים שכל בית ישראל וזהו אימר לעלה לצבאורם אתה ואהרן • שהם היה ראשים על כל נשיאים מבתי אבות :

כאשר

צוה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני יחנן לפרש שלא חאמר שהמנין שולט בו עין הרע • וכסיני נצטוה שלא ישא את ראש בני ישראל לגולגלותם כי ע"י מחצית השקל לזה אומר אמר כאשר צוה ה' מאז במדבר סיני ע"י מחצית השקל כן היה גם עתה ע"י נחיצה וי' אך יש לדקדק למה נאמר בראובן במספר שמות לגולגלותם וכן בשמרון במספר שמות לגולגלותם אם לא נמנו לגולגלותם כמו שאר שבטים ע"י מחצית השקל • ויחנן לפרש דבראובן ושמעון מרמו לנו טעם אחר שכחבנו לעלה שהי"ב נשיאים היו כמ"ד מחנה מרכבה מיכאל ושני שרים גבריאלי ושני שרים רפאלי ושני שרים נוריאלי ושני שרי • להיותם ראויים להיות צבאות ה' כמו פלאכים ולכך כתוב לבית אבותם להורות שאין השכינה שורה כי אם על משפחה מיוחדת שבישראל והיה אפשר ח"ו לחשוד שבט ראובן ושבט שמעון בראובן על כי אשח דחן נמצא פסול היא שלומית בת דבאי פן יאמרו אולי הייתה כיוצא בה בשבט וכן בשמעון שנמצאו כ"ד אלף שטופי זימה בשיטים לזה אומר בראובן ושמעון לגולגלותם בפרשות כל גולגולת וגולגולת היו לבית אבותם ובשאר שבטים לא הוצרך כל כך כי לא היה בהם חשד :

ואלה

תולדת אהרן ומשה • כיום דבר ה' את משה בהר סיני כו' • ויפת נדב ואביהוא לפני ה' בהקריבם אש זרה לפני ה' כל ע"ד המדרש יחנן לפרש ו"ל אך לזאת יחרד לבי ויחרד מקומי • טיפוס הרשע נכנס לבית קדש הקדשים כו' ויצא בשלום ונרב ואמרו נכנסו להקריב ויצאו שרופים ונבא אל הנין שכבר כתבנו על אש זרה לא היה די חייב ראשם ופלוגתא בין התנאים ר' אליהו אימר על שהורו הלכה בפני רבן טרור' ישמעאל אומר על שנכנסו שתוייין • והיה מקום לומר אולי איזה שמץ פסול היה בהם וישי זס ה' וכבר כתבנו שהכתוב מעיד בכל משפחות ישראל למשפחותם לבית אבותם להורות שלא היה בהם פסול • ושם תאמר אולי כאשר פנעה במ ידה שלא הגיעו לכא בכלל פקודי

קיצור תורת פרשת במדבר משה אלשך קבו

שבת לוי אשר נמנו לבית אבותם שיש חלילה איזה שנין פסול בהם
אך ידוע כי ביום ד' לסיון אמר הק"ה למשה עלה אל ה' אתה
ואהרן נדב ואביהוא ולא עלו באותו יום הדיבור וביום הבחירת וישכם
משה בבקר ויבן מזבח כו' וכיום ההוא ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא
ושבעים איש מזקני ישראל ויראו את אלהים וכו' ואל אצילי בני
ישראל וכו' לא שלח ידו ויחוו כו' והוא כי נדב ואביהוא נהרסו
לראות להסחכל כיוחר ונתחייבו למות לולא הוא יחברך אמר שלא
לערבב שפחה בתי והניח אל יום שמחתו כאוהל מועד וזה אומר
אל אצילי בני ישראל לא שרח ידו וכו' וז"ל אלה תולדת אהרן ומשה
מחייסוס לשניהם אך זה היה ביום דבר ה' את משה בהר סיני
אך לא ביום הפעל שהוא ביום שוייכם משה כו' וז"ל הלא נראה
אשר בעבודה ראשנה מתו כי לא רצה ה' בהם מאז חוו אל אלהים
לז"א וימת נדב ואביהוא לפני ה' לומר כי באחדות ה' סחו ובמחוס
נמצאו מיר לפני ה' כי דבקו בקונם וזה אימר וימת לשון יחיד כי
באחדות ה' סחו ואמרו לפני ה' שלא הוהלטה להם מיתה בעצמם
מאז כי אם בהקדוכם אם וזה לפני ה' טאם לא היה עין זה כבר
חורחם וצדקתם היה להם לשנן על מה שוייחו את אלהים ומלא ידם
לכהן במדבר סיני וכבר נחקו ואם היה להם בנים היה בניהם נ"כ
עושים עבודה כמותם כי שום פיסול לא היה בהם רק ובנים
לא היה להם:

פרשת נשא

וידבר ה' אל משה לאחר נשא את ראש בני גרשון גם הם
לבית אבותם למשפחתם ובפרשה הקודמת וידבר כו'
נשא ארץ ראש בני קהת מחוך בני לוי למשפחתם לבית אבותם
שינה לידתם והקדים משפחתם לבית אבותם ושם דיבר ה' אל משה
ואהרן ובאן בגרשון דבר ה' אל משה לברו ויחכן לפרש ע"ד
הכתיב אמר מחוך בני לוי שהם תיכיות עיקר כמאמר הכתיב
לקחתי הלויס מחוך בני ישראל כי הם הוכיות ועיקר הקדושה כך
קהת כעיקר שאר הלויס לבנות ראשון בין למלאכת עבודהם לשאת
ארון ושולחן זבנורה וזבוח הזהב ולטה באמת הם עיקר ותיכיות
לז"א

קיצור תורת פרישת נשא משה אלשון

ל'א הכתוב לטשפחתם לבית אבותם כי משפחתם גברו על בית אבותם היות במשפחתם היה גדולי עולם קהת עמרם ומשה ואהרן וחדד השוה בהם שכגרשון קהת ומררי הוא כי בית אבותם היה ל'א אך במשפחת הנמשכות מכל אחד מהם נפרדו בסוג כי אין משפחת קהת כמשפחת השאר עם שכולם צדיקים אינם דומים לקהת ועמרם ומשה ואהרן לכך בפרשה הקודמת נאמר אל משה ואהרן מה שאין כן בגרשון רק משה לברו למען הראות יתרון במשפחתם שגם כהונה בהם עם גדולת משה שהיה כס כלך וכהן ובגרשון שכבוד היותם בני לוי גדול מכבוד משפחתם מצד עצמם נאמר לבית אבותם למשפחתם:

במדרש

ומהו שאמר הכתוב גם הם שלא חאמר שלכך מנה בני גרשון שניים שהם פחותים מבני קהת • לאו • אלא כתב גם הם שאף בני גרשון כיוצא בהם של בני קהת אלא שהקדימה הכתוב כאן בשביל כבוד התורה • כו' לבית אבותם למשפחתם לבית אבות עשה לו משפחות ולא לבית אמותם שאם נשאו בני גרשון מכוונות קהת או מכוונות מררי יקראו ביניהם על שם משפחות גרשון אבל אם משאר משפחות נשאו מכני גרשון היו בניהם נקראים על שם שאר משפחות ולדקדק מה אבל כו' הא כתיב לבית אבותם למשפחות לבית אבות עשה להם משפחות ויתכן לפרש ע"ד שכתבנו למעלה שקהת עיקר והוכיות היות במשפחתם קהת עמרם משה ואהרן שלא חאמר היה ליתן כבוד התורה הארון לבני גרשון ולא יצטרך לכתוב גם הם שהם כיוצא בהם • ולזה מסיים המדרש לבית אבותם למשפחות לכית אבות עשה להם משפחות ולא לבית אמותם שאם נשאו בני גרשון מכוונות קהת יקראו בניהם על שם משפחת גרשון אבל אם משאר משפחות נשאו מכני גרשון רצה לומר בני קהת שכתב בהם למשפחתם לבית אבותם היה בניהם נקראים על שם שאר משפחות שמשפחות שלהם היה עיקר מתוך בני לוי שהיה בהם גדולי חדור קהת עמרם משה ואהרן כאמור למעלה :

כל

הבא לצבא צבא לעבר עברה באוהל מועד ובקחת נאמר לעשות מלאכה באוהל מועד ובמררי נאמר לעבוד את עקרת אתל מועד • ויתכן לפרש שלכל אחד לפי הדרגתו כי כתבנו שבקחת

קיצור תורת פירשת נשא משה אלשיך קכז

שבקחת נאמר למשפחתם לבית אבותם כי משפחתם גברו על בית אבותם שהיה בהם גדולי עולם כהונה ומלכות וראוי להקדים לקחת לחת להם עיקר קדושת המשכן נאמר בהם לעשות מלאכה באוהל מועד ולא היה רק כמלאכה שאינה כבירה לשאת הארון כי הארון היה נושא את נושאו ויותר כלים שלהן מנורה מזבח הזהב מקדושתם לפחות לא יכבדו עליהם גם שלא ישאו את נושאם לא מתייחסת בעצם לעבודה ע"כ לא אמר לשון עבודה ועדיין היה אוהל מועד קיים לכך אומר באוהל מועד ובגרשון היה עבודה ממש אחד שהיו מעמיסים על עצמם לשים על ענלות כ' שים היריעות כ' ואת מיתריהם כ' בענלות לזה אמר בגרשון לעבוד עבודת עבודה וכבואם לעשות עבודתם עדיין היה אהל מועד על מכונו קרשיו ועמודיו אהלו ומכסהו ומכסה החחש אשר עליו כ' ועדיין נקרא אהל מועד כי גם נרע מהם תואר מלאכה האמור בקחת אך עדיין באוהל מועד חתיחתם אך במררי כבר הוסרו היריעות התחנות ואמצעיות ומכסה החחש ולא היה רק הקורות ולא יקרא שמו באהל מועד וז"ל במררי עבודת אוהל מועד :

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא לנדר נדר להזיר לה' יתכן לפרש ע"ד האומר כגמר' המרא וריחני פקחין וכמאמרם ז"ל הבו המרא לררדקי כי היכא דלימרו מילין ואין ספק השותר יין שלא בדרך שכרות ומה גם המשיב לבו לפקח שכלו בתורה לא יקשה לפניו והברך אך כאשר יפליא ויפרוש עצמו מעניני עולם הזה והוא מאמרם ז"ל במדבר רכב על פסוק למה זה תשאל לשמי והוא פלאי שאמר לו המלאך כי שמו משחנה ונקרא על שם השליחו' ולפיכך אמר למה זה תשאל לשמי והוא פלאי כי אין לו שם קבוע כי אם לפי המצות והשליחו' אני נקרא ועל כן עתה שבאתי על עסקי גזירות נקראתי פלאי כ"א כי יפליא לנדר ולמה יחס גזירות על שם הפלאה כי הנזירות אמיתי לפני ה' הבא מחמת פרישה והפלאה והוא מאמרם ז"ל כי שמעון הצדיק אמר מימי לא אכלתי מקרבן גזיר אלא פעם אחת שבא אלי בחור מן הדרוס יפה עינים וטוב רואי וקצוותיו תלחלים כו' ואמרת לו בני מר ראתי שנדרת בגזיר אמר לו פעם אחת הלכתי עם צאן אבי וראיתי על עין המו' בכואה שלי וקווצותי והתחיל יצרי להתגבר עלי או קפצתי וגדרתי לגלחם

קיצור תורת פרשת נשא משה אלשיך

לגלחם לשמים. אז חיבקו ונשקו ואמר לו כמותך ירבו נזירי
נזירות בישראל והוא פאמרינו כי אין כוונתו יתברך רק הבא
לפרוש ולהכניעו יצרו כמדובר :

כל

ימי נירו קרוש לה' וכי יזוח כו' ולפר עליו מאשר חטא
על הנפש. יתכן לפרש הנה אומרו רז"ל באומר אשר
חטא על הנפש ק"ו מה זה שלא פירש אלא מן היין נקרא חוטא
על הנפש השרי בתענית מכל סאכל על אחת כמה וכמה שנקרא
חוטא ולדקדק כי לא על מי שקיים נזירתו הכתוב מדבר כי אם על
שנשמא בימי נזרו אך יתכן לומר מה שלא נאמר וכפר עליו על
אשר נשמא. ונאמרו חטא על הנפש יורה שעינה את עצמו.
ועדיין יש לדקדק אם כן הנזיר נקרא חוטא. אדרבה קרוש
קראוהו באופן שאין כפרה צריכה רק למי שנשמא. אמנם אין
ספק כי מה שברא הקב"ה פירות מעד כו' עולם יין המשמח היה
להנות בהם בני אדם וטוב בעיני ה' לבלתי סגפה הנפש למנועה.
לגמרי כי היא עינוי נפש. אך אם לכפרת העון יתענה איש ככל
מאכל ומתענה לכפרת נפשו וכמיעוט חלבו ודמו שנחמקט קרבן
לה' יהשב. וכן בנזיר שבכתוב אומר יביא שתי תורים וכו' אחד
לחמאות על שנגת טומאתו וא' לעולה לכפר על אשר חטא על
הנפש. כי העולה באר על ההורר הלב ואל היה ההרהר נקי
ויטהור תמיד שלא היה מסיח דעתו היה הוא יתברך מרחיקו מן
החטא כי גם בלא דעת נפש לא טוב נמצא על היותו מסיח דעתו
חטא על הנפש שעינה את עצמו מן היין בהינס. וזה הענין ק"ו
ומה זה שלא פירש לא מן היין כלומר שנתענה לבלי צורך נקרא
חוטא מי שפורש עצמו מכל דבר והוא בלי צורך שהוא איש חסיד
ואינו צריך למרק עון או שמתענה לאינו שב בתשובה שעדיין
עליו חרצובת רשע ואינו מתיר אגודה מושר איש כזה חוטא על
הנפש יקרא ועל כן נלמוד מהנשקא בימי נזרו שלא היה ההרהור
נקי ועינה את עצמו בהינס. נקרא חוטא עד הנפש השרי בתענית
שכל מאכל כו' עאכו' אמנם מי שאינו מסיח דעתו כל ימי נזרו
קורש הוא לה'. והנה כי ריש כל מרעין לכל עון ולכל חטאת הוי
חמר כי מסנו יתר וממנו פינה לעשות כל מצות ה' אשר לא
העשנה כי על כן היה עצת האל שכל הרואה סוטה בנולד יזיר
עצמו מן היין ולא יאחר עד יראה את עצמו בנוולו כי אם מעם
יראה את זולתו וקבל מוכר הוכחת מגולד לסובא ויין עיין
בתורת

קיצור תורת פרשת נשא משה אלשיך קכת

כתורת משה הארוך בפרשה זו ולא הברת הקיצור. לא רציתי להאריך :

וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן ואל בניו לאמר. אומרו לאמר פעם שנית והכן לפרש ע"ד מאמרם ו"ל אמרו לאליהו למה לא בא אתמול. לבית המדרש אמר רצו האבנ' להתפלל והקמח את אברהם וחתפלל ושכב ואח"כ ליצחק ואח"כ ליעקב א"ל ולמה לא קמו שלש חם כאחד אמר אם היה מתפללים כאחד יחד היו נענים והיה הטוב בא קודם זמנו א"ל יש כיוצא בהם בעולם הזה א"ל יש מהם א"ל רבי חייא ובניו צוה להם רבי שיתפללו כאחד אמרו משיב הרוח ונשב ויקא מוריד הגשם ואתא מטרא אתו למימר מחיה מתים ורגש עלמא וכו' כלל הדברים כי תפילת האב לבדו אינו מתקבלת כתפלתו עם בניו ומזה נלמד אל הברכה שאינו דומה ברכת אהרן לבדו לברכתו עם בניו וזה יאמר מה דבר אל אהרן שהוא יהיה לברך ואל בניו ראוי וצוב לאמר שיתחברו לאמר הברכה כי טוב היא ע"י מרובים מע"י יחיד :

כה חברנו לנוכח ושמו שמי שלא לנוכח והיה ראוי לומר ושמתם שמי יתכן לפרש ע"ד ר"ל שאמרו שלא יאמרו הכהנים בלתי כשרים איך נברך את ישראל ואין אנו כראים לזה אומר אל יחושו כי הם אין המברכים כי אם ושמו שמי על בני ישראל ואני אברכם וכו' אמר דבר אל אהרן ואל בניו כה חברנו וכאלה יאות לאמר כה חברנו לנכח כי כולם צדיקים אך לזולתם שאינם כהם אמור להם שלא לנוכח ושמו שמי על בני ישראל שלא לנוכח כמדובר :

ושמו שמו על בני ישראל ואני אברכם. כמאמרם ו"ל ואני אברכם לכהנים והכהנים ישימו שם ה' על ישראל ויזכנו וישפיעו לקבל הברכה וימשך שואני אברכם עמכם : בברך ה' בעצמו ולא ע"י מלאך ברכת ועושר וישמרך השמירה יהיה על ידו ויתברך הגם השמירה דרכו להיות ע"י מלאך כד"א כי מלאכיו יצור לך לשמרך ואומר הנר אנכי שולח מלאך לפניך לשמרך וע"י ברכת כהנים יהיה על ידי עצמו חוספת על הברכה ע"כ לא נאמר ישמרך כי אם וישמרך יאר פניו אליך בחיבה והארת פנים ולא ינקר זכות מעשיך רק ויחנך בפתגם חינוך כדאמר וחננתי את אשר אחוץ ועוד יעשה לך שושא ה' פניו אליך כאב

קיצור תורת פרשת נשא משה אלשור

כאב שבעשותו משה פנים לבנו לא יחשוב בדעתו כנושא פני בנו
אלא כנושא פני עצמו וזה אומר ישא ה' פניו אליך בהטיבו אליך
וישם לך שלום כר"א את בריתי שלום והוא כמו שאמרו רז"ל
שע"ז נאמר בריתי היתה אתה החיים והשלום והוא כי פנחס הוא
איהו וקרא הכתוב החיים שלום כי הערר שלום וחיבור הוא המות
המפריד בין גוף לנפש נמצא השלום הוא חיים וז"ל לשון שימרה
שישם לך בעצמך שלום בין שני מנגדים שבמצואותך :
ונבא משה אל אהל מועד לדבר אתו וישמע את הקול
מדבר אליו הנה פסוק זה בלתי מקושר אל הקודם
ועם המאוחר ועוד אמרו רז"ל סמיכת פרשת בהעלותך אל חנוכת
המזבח שהיה אהרן מהרהר ומצער הנה כל השבטים הביאו חנוכת
המזבח ואני לא הבאתי מצד שבט לוי אמר לו הקב"ה שלך גדול
משלהם כי בהעלותך הנרות כו' ולדקדק לא היה להפסיק בפסוק
ונבא משה ולמה נקור בחירק המס מדבר ורש"י ז"ל פ' שהוא
אינו כבוד כלפי מעלה לדבר עם ב"ו על כן היה הקול כמחבר
בינו לעצמו ומאליו שומע משה ועל היות שבא לספר נגד משה
רבינו ע"ה ובשום לב אר' אומרו אח"כ וידבר אליו הכתוב כו'
לספר מעלת משה ויתכן לפרש כי בבואו לדבר אל השם יתברך
הי' משה רבינו כוש להתחיל והי' צריך רשות כדרך המלך שצריך
לחת החלה רשות לדבר אמר כי הוא יתברך היה מתחיל להורות
כי חפץ בו לדבר אתו וזה היה לא ע"י מלאך רק היה שומע את
הקול כמחבר אליו דרך חקבלה טובה ואח"כ וידבר אליו לנוכח
אתו כאשר ידבר איש אל רעהו אך לא מתחילה כי משה שהוא
הכנה אל הדבור אין ראוי לעשות לנוכח ודבר גדול היה לעשות
ע"י עצמו וטרם שרצה משה להתחנן לפניו יתברך לא היה מדבר
עד שהוא יתברך היה מתחיל ואמרו רז"ל בויקרא רבה גדול כח
משה מאברהם כי באברהם המלאך היה עושה ההכנה כר"א
ויקרא אליו מלאך ה' ואח"כ דבר עמו הוא יתברך אל תשלח ירך
כו' ובמשה ויקרא אל משה ע"י עצמו ונבא אר' הסמיכות והוא
כאשר היה אהרן מהרהר על שלא היה מתוך המזבח בשביל שנט
לוי היה גם משה יכול להרהר שהוא משבט לוי על זה באה תורה
ואמרה הנה משה אין לו תלונה כי מה לו יותר על השגתו
והתקרבו אליו יתברך כי ונבא משה אל אהל מועד לדבר אתו
וישמע את הקול מדבר אליו שטרם יתחנן אל ה' מתחיל הוא
יתברך

קיצור תורת פרשת נשא משה אלישיר קבט

ויתברך ועושה לו הקבלה אהרת וידבר אליו ועל אהרן ג"כ לא
 יהרהר כי הנה וידבר בו' בהעלותך את הנרות וכמאמרם ז"ל
 שאמר הקב"ה שלך גדול משלהם והוא מאמר ר' שמעון בן עזאי
 במדרש רבה סוף נשא וידב' אליו ולא למלאכי שרת מגיד הכתוב
 שהיה הקול יוצא מפי הקב"ה כמין סילון לתוך אונו של משה
 והמלאכים היו באמצע ולא היו שומעין אותו וכן הוא אומר ירעם
 אל בקולו נפלאות הוי' וידבר אליו והוא כאמור למעלה כי
 גדול כח משה מאברהם כי באברהם היה המלאך עושה
 הכנה כי אמנם במשה רבינו ע"ה ויקרא אל משה ע"ה
 עצמו:

פרשת בהעלותך

וידבר כי דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך בו' יתכן
 לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שהיה אהרן מצטער למד
 לא נצטוו להנך המזבח שהוא נשיא שבט לוי כאשר וכו' יתר
 נשיאי המטות ואמר לו הקב"ה ע"י משה שלך גדול משלהם כי
 בהעלותך הנרות לעולם קיים וזה הוא הסמיכת הפרשה שלמעלה
 ובוה תתיישב כפל אומרו דבר ואמרת ופירושו שאמר הקב"ה
 למשה דבר אל אהרן ענין הוצעה והקדמה זו כדי שואמרת אליו
 בהעלתך בו' והוא אמור שלא יצטער כי גדול שלך משלהם ואח"כ
 יפרש לו מה הוא שהוא בהעלותך וכו' ועל זה אומר ואמרת וכו'
 כי דבר גדול זה כאשר יתבאר כוונת מאמרם ז"ל בסמוך בס"ד כי
 הנה במדרש אמרו רז"ל הקרבנות כל זמן שבית המקדש קיים הם
 נוהגים אבל הנרות לעולם ויש לרקק הלא גם הסנורה בטלה
 בחורבן ואם נאמר שעל נרות הנוכה יאמר האיך אומר הכתוב
 יאירו שבעת הנרות ועור שאינם נעשית ע"י כהנים כלבר ואינם
 אלא מדברי סופרים לזכר בעלמא ואיך נזכר בתורה ויתכן לפרש
 ע"ד מאמרם ז"ל במדרש רבה פ' במדבר דף רמ"א או"ל אמר ר'
 סימון בשעה שאמר הקב"ה לקום את המשכן רמו למלאכי שרת
 שיעשו אף הם משכן ובעת הוקם למטה הוקם למעלה והוא משכן
 הנער ששמו מטטרון שבו מקריב נפשותיהם של צדיקים לכפר
 על בני ישראל כימי גלוחם לכך כתיב את המשכן שמשכן אחר
 הוקם עמו וכן הוא אומר מכון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' מקדש
 ה'

קיצור תורת פרשת בהעלותך משה אלשיך

ה' כננו יריך נמצא כשהודלקו הנרות למטה הודלקו למעלה ואין ספק כי הנרות למעלה אין צריך להדליקם יום יום כי אם מהיום ההוא שהדליקן אהרן למטה הודלקו למעלה ונשארו דולקים לעד לעולם מחמת אותה הדלקה נמצא שרושם ההדלקה ההוא עומד אפילו אחר החורבן ואם נחרב למטה לא נחרב למעלה שבו מקריב נפשותיהן של צדיקים לכפר על ישראל בימי גלותם ואין זה כי אם עומד בקיומו ונרותיו דולקות כמאז אך קרבנות של חנוכת המזבח אין הרושם שעשו נשאר לעד כנרות וזה יאמר אל מול פני המנורה העליונה יאירו שבעת הנרות ויעש כן אהרן שאל מול פני המנורה עליונה העלה נרותיה שכיון ככוונת וקדושת מנורה עליונה שהספיקה בכוונתו להעלות הארות הנור עד למעלה שהאיר כמה שאינו נפרד ממנו יתברך היא מנורת עליונה וזה כוונת המדרש אבל הנרות לעולם והוא מאמר ר' לוי ב"ר אומר מנורה טהורה ירדה מן השמים שאמר לו הקב"ה למש' אל מול ע"ש במדבר רבה פ"ו והיא המנורה שדוגמחה במשכן של מעלה כי שפע בית המקדש של מעלה היה יורד ומתפשט עד למטה ועל כן היו עובדים צופים ומשתחוים רווחים מרוחניות העליון כעומדים בשני מקדשים וכמאמר הכתוב גבואה למשכנותיו שהוא לשתי משכנות כאחת והוא ענין בנה בניתו בית זכור לך כי כביכול בית המקדש של מעלה שהוא כזכור הוא כאלו הוא בתחתון כאלו שני בתים בניתו וזהו כפל אומרו הנה בית זה בניתו גם פה בית זכור לך שלך הוא העליון ועל דרך זה אור מנורה של מעלה היה יורד עד מנורה שדוגמחה עד למטה וזהו אל מול פני המנורה העלה נרתיה :

ולפי העלות הענין מעל האהל ואחרי כן יסעו בני ישראל כו' ובהאריך הענין על המשכן ימים רבים ושערו בני ישראל משמרת ה' ולא יסעו יחזק לפרש ע"ד שאמרו ר"ל שאחר עלות הענין מעל המשכן היה הולך מחנה יהודה ונעשה כמין קורה והיה משה אומר קובה ה' ויפוצו איביך ויניסו משנאיך מפניך כו' ואז יסעו בני ישראל כנודע ממאמרים ז"ל סדר דותי והקורה היה רמז שע"י שיהורא קרש שם שמים וקבל עליו קורה עול מלכות שמים בים שעבר ראשון לים נעשה ראשון לנסיעה והנייה כאומר היחת יהורא לקרשו ע"כ נעשה ישראל משלוחיו שהוא מושל עליהם ובראוחם

קיצור תורת פרשת בהעלותך משה אלשך קל

וכראותם כן נותנים אל לבם ונעשים צדיקים ליקרא בני ישראל והענין שהענין כסה את המשכן לאהל העדות עדות לישראל כי שם הוא יתברך עמם ברצון שהיה האומה אומרים אחר מעשה העלל שאין הק"ה נזקק להם כמאמרם ז' למשל למלך שסרחא אשתו כו' ובהיות הענין בישראל הם מסלקים השכינה מעליהם ובמקום שחורה ומצות מתקיימים שכ שורה קדושה ובמקום שנעשה עברה שם חשדה טומאה על כן לא יאות לשכון כבוד אלהים רק במקום קדוש לכך הכיען הק"ה במדבר ל"ח טענות שבכל מקום שנשבעו או חנו בהרהור תשובה היה שורה השכינה כי היה הכל על פי ה' יהנו ועל פי ה' יסעו וזהו לפי העלות הענין ולא נאמר עלות שהם היו המעלות בעונם מעל האוהל לפי הוצן שהיו מתעבבים מלשנות בחטא הן רב או מעט שע"י כן היתה השכינה מסלקת ואחרי כן שהיה נעשה כמין קורה על מחנה יהורא הרהרו בתשובה ע"י כן וזהו הטעם מפסיק שבמילת אחרי כן זקף קטן יסעו שע"י כן יסעו בני ישראל בהרהור תשובה וזהו שאמר משה אז קושה ה' ויפוצו איביך הם הכחות הטומאה המקטרגים על הענין שעשו במקום ההוא עליהם ואמר ויפוצו איביך ועל העכ"ס היה אומר וינסו וטמנוך אכל ישראל כבר הם אוהבך כי שבו מחטאם כי נחמו אל לבם כראורם העלות הענין ורמז הקורה על יהורא ובכלל הגלות מנפדת וז"א ובהאריך הענין על המסכן ימים רבים הגה הטעם על שאינם חוטאים כדי שיסעו כי אם ששערו בני ישראל את משכנת ה' שרא ה' חוטאים ולא יסעו :

ובי חבאו מלחמה כארצכם על הצר הצורר אחכם יהבן לפרש ע"ר הכתיב וחטונינו ביר עונינו הוא השכינה הנעשה מעון הצורר אחכם כי חלילה תלחם עמו והכניעהו ע"י תשובה וזוידו וצום וכבי או כאשר והרעתם בחצרות ונזכרתם לפני ה' ונושעתם כי יהיה כל זכירתך שם לשוכה כי נסנע כל משהיה אשר בראת בעונותיך :

והאכפסוף כו' ועתה נפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן ענינו יתכן לפרש שהם היו מחאויים לאכול בשר ושמן חממה הלא המן היה מתהפך לבמה טעמים ובכללם כשר לו' אועתה נפשנו יבשה כלומר מה בצע אם אטעם טעם בשר אם לא

קיצור חורת פרשת בהעלותך משה אלשך

ועשה פעולה בשר להחזיק את אוכליו כי במצרים בשבתינו על סיר
הבשר אוכלים לחם לשובע על ריח בשר היינו חזקים ועתה שאנו
אוכלים טעם שבו טעם הבשר נפשנו יבשה ע"כ מה שנזכר אומר
כי אין במן כל מני אוכלים ליקרא המן כל וזהו אין כל כלומר אין
המן כל אחר שהוא טעם ולא פועל ושמא חאמר כי הדמיון בטעם
הבשר יפעל לו "א בלתי אל המן עינינו כלומר הנה לסומא שמועם
ואוכל טעם בשר אפשר דמינו יפעול לו כבשר שאינו רואה שהוא
דבר אחר אך אנו הנה אל המן עינינו שבעינינו נראה מן ומה שנטעם
הוא בשר היו יהיה לנו כמו אכזב ולא נהנה בטעם נכזב בחוש
והמן כזרע גד ועינו כעין הברדלח יחכן שעניא חורה אבחרייהו
הלא עשו עיקר לאמר שהיו חלשים במן שלא מחזיק גופם כי הנה
והמן כזרע גד שהוא מסוגל להחזיק הראש כן היה המחזיק בעצם
כזרע גד ולא כן ידברו וע"ר מאמרם ז"ל בכפר היתר שאומר על
שבט גד שאירע למן כזרע של גד שלא נכנסו לארץ וע"ד זה על
פי דרכינו יאמר הנה המן כזרע של גד יוצא יריכנו של גד כולם
חזקים וגיבורים כי הנה החלוץ לפני מחנה ישראל והם גבורי ישראל
טורפים ורוע אף קדקוד מחזקים את לב כל ישראל כן המן מחזיק
גופם וא"כ מה צורך להם בבשר הבלתי נוחן בהם כ"כ כח ואם על
הזנת העין ועינו כעין הברדלח המשמח הלב בראי וכו' :

ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך כי לא אוכל לבדו
לשאת את כל העם הזה ואם ככה **את** עשה לי

הרגני נא הרוג אם טעמתי חן בעיניך ואל אראה
יחכן לפרש ע"ר מאמרם ז"ל בדברים רבה שאמר משה היעלה על
דעתכם שאיני יכול להנהיג אלף כיוצא בכם אלא למה אמרתי לא
אוכל לבדו שאת אחכם אלא שהק"כ הרבה אתכם ע"ג דייניכם
ואשמתכם בראשי מנהיגהם לו "א למה הרעת לעבדך כי שמחני
רועח יחירי ואמר לא אוכל לבדו לשאת כי אשמתם על רועיהם
ושוב היות עמי רבים כי היכי דלמשייה לכל חד שיכא מנשורא
ואם ככה חניחני רועח לבדו **את** עשה לי יוחש לחי כנקבה
שיחמטמו זכיותי לכן הרגיני נא הרוג כי בין כך ובין כך אני
בסכנת הרג כי ההרג ממהרה לי כי ירבה עלי אשמות העם ואחייב
את ראשי וז"ל הרוג לשון מקור ושהוא מיותר ומה ארויח כמותי עתה

במה

קיצור תורת פרישת בהעלותך משה אלשון קלא

במותי אחר זמן הלא הוא כי ואל אראה ברעתי כי אמות זכאי כי לא אראה בעת הסילוק רק זכיותי ומתן שכר אך בהתמיד לרע' יחידיו והם מרכיב אשמה והכל נחשב עלי כאשר אהיה הרג אז אראה רעתי היא אשמת העם הנחשבת עלי כאשר מראים לכל חוטא כסילוקו וזהו אומרו ברעתי ולזה הרעת כמדובר למעלה:

ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל כו' ונשאו אתך במשא העם ולא תשא אתה לבדך יתכן לפרש על שאמרת למה הרעת שהוא על היוחד רועה יחידיו ואשמת בראש מנהיגים אמר לו הוא יתכרך הנה לא נצלה בעצם מלשאת משא העם כי אם ונשאו אתך ואתה העיקר וזהו אתך ייתכן ע"ד המדרש שאמרו שבעים איש כנגד שבעים נפש שירדו למצרים כי היוחס שבעים כנגד על מה שמקבלים אשמת העם לכפר בעדם כאמרו ונשאו אתך וכו' ע"כ הוצרך כנגד שבעים נפש שירדו למצרים כי השבעים נפש היו כשבעים שרשים ועיקרים שמיחס נפשותם התפשטות פארות ובדים כל נפשות ששים רבוא ע"כ היה שבעים לישא כל אחד המסתעף משורש א' מאותם שבעים ועם כל זה לברם לא יספיקו לולא משה שכולל כולם אלא שלא רצה ושא לבדו במשא העם:

ואל העם תאמר כו' כי בכיחם באוני ה' לאמר מי יאכלנו בשר כי טוב לנו במצרים ונתן וכו' יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל מי יאכלנו בשר מוכל ב' פרושים או מי יתן לנו רועה שיאכילנו בשר כי זה משה האיש לא יוכל או כלפי מעלה כמאמר המשורר שאמרו היוכל אל לערוך שלחן כמדבר והנה דר המתאווה דבר ומבקש מאדוניו או מאביו ישאל חחילה ואם לא יוחן או יבכת בראותו כי תהלתו נכזבה אך הבוכה טרם ישאל הוא כי מתחלה גמר בלבו כי אזלת יד מכוקשו כי אין לאל יד אדוניו לתת לו ע"כ טרם יענה הוא בוכה וזהו כי בכיחם לאמר חחילה בכיחם ואח"כ לאמר הפך דרכו של עולם כי זה הוראת קושן האמנתם חלילה ועוד באוני ה' ולא באוני העם כי ה' הרואה לבב ועוד אלו שאלתם בשר ותאמרו חנה לנו בשר ולא היספתם דברים רעים אין רע אך בכיחם כו' ודברחם מי יאכלנו ובכיחם קודם ששאלתם ואמרתם כמובן ממילת לאמר ותהים על היציאה אשר הוציאם

קיצור חורח פרשת בהעלותך משה אלשון

הוציאם ה' ממצרים באומרים כי טוב לנו במצרים:

ע

חודש ימים כי' והיה לכם לזרע יען כי מאסחם את ה' אשר בקרבכם וחבכו לפניו לאמר למה זה יצאנו ממצרים ויחנן לפרש שבין הכתוב הלא אמרתם מי יאכילנו כמאמר המפורר הכולל אל כו' הנה תראו שיוכל הוא ולא זר כי חשבכם באומרים הכולל אל לערוך שולחן כמרבך שבין להיצוניס וחשבתם כי על יד שר כי זר הוא על ידו ראוי לבא בשר גשמי כפי מקום מדבר הנה תראו כי כח אל אמח על פי השגחה הוא נוחן ויהפך לכם לזרע להמיתכם ורמן באומרו לזרע שבו אותיות אל זר לומר כי יהפך להם אל אמת ולא ירחם עליהם כזר וזהו עד חודש ימים והתחילו לאכל עם היום הזה של התראה להניח להם פתח תשובה טרם מכה שאולי בטרם בוקר ישובו אל ה' והימים עולה במספר אל וז"א עד חודש ימים שהוא במספר אל וזה ה' לכם לזרע כי תראו ויהפך לכם האל לזר כמדובר:

ויאמר

ה' אל משה היר' חקצור עתה תראה היקרך דברי אם לא יחנן לפרש ע"ד מאמר ז"ל כי בהדרגה היה הרשעים עודנו הקשר בין שיניהם ימותו ויש מהם בעשרה ימים ויש כן ימים והטובים חדש ימים והנה הק"ב היה אומר עד יצא מאפסם והיו לכם לזרע שפירושו שיקוצו ויאמרו די אמר משה הצאן והבקר כו' אם כל דגי הים כו' רצה לומר שמא לא יאמרו די שהלא בעלי בחירה הם ועוד למה ימותו כולם ח"ו אלף כצדיק כרשע והשיב השם יתברך היר' חקצור שיקפיץ לכולם ולא ימותו כולם רק עד הטובים טחור המתאווים בלבד וע"ד הבחירה ששאלת שמא לא יאמרו די אמר עתה תראה היקרך לשון מקרה ואין מברחת כי הבחירה אפשרי נגד מחשבה ולא נגד הדיבור כענין מאמרים ז"ל ואלו צדיק ורשע לא קא"מר ולזה אמר היקרך דברי לפרש על פי דרכו לשון מקרה היא הבחירה נגד המחשבה ולשון דברי שנגד הדבור כד"א כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם שיקפיץ להם והרשעים וכו' עד הטובים שבהם יקוצו בה עד שיצא מאפס ויהיה לזרע כמדובר למעלה:

ויתנבאו

ולא יספדו יחנן לפרש ע"ד מאמר ז"ל יש אומרים לא פסקו ויש אומרים לא הוסיפו וסר אמר חרף

קמור חורת פרשת בהעלותך משה אלשוד קלב

ומר אמר חדא ולא פליגי והכל אמרו והכי פרושו לא פסקו מהתנבא ומדאפקית בלשון זה יהיה שלם הוסיפו בהקיק להנבא באשה התנבאו שם שבפסוק נאמר ויאצל מן הרוח אשר היה על משה ולא היו כהדרגות משה אך היה אצילות נרוע מהדרגתו ושוח למור רק בפסוק ההוא בלבד :

מתנבאים במחנה יחזקאל לפרש ע"ר מאמרם ז"ל כי היתה נבואת משה סתויה ופשוט מכנים אחי ישראל לאהרן ישראל וכמאמר דורשיו רשומות שהיא ר"ת של מתנבאים משה חנוח נפשו באור אלהים יהושע מכנים ואפשר היה חשוכה על מאמר משה שאמר לפעלה כאשר ישא האמן את היונק על האדמה אשר נשבעת לאבותיו שאמר שלא יצדק זה ליתן להם כל צרכם רק על האדמה אשר נשבעת ששם לא תחסר כל בה אך לא במדבר ע"כ רצה לגלות לנו כי מה שחפץ הוא ממנו עתה שישאם באומן בא"י על האדמה אשר נשבע הודיע לו כבר יש וולתו כי משה סתויה ויהושע מכנים וזהו מתנבאים במחנה :

וחרבר מרים ואהרן כו' ושמע ה' יחזקאל לפרש ע"ר שאמרו רז"ל וזה אהרן ומרים שלא בונוו אלא לדבר מצוה ולא ביישורו בפני שום אדם רק בינם לבין כו' הקפיד הק"ב להענישם המלכין את חבריו שלא לשם שמים או מביישו לפני אחרים על אחת כמה וכמה וזהו וחרבר מרים ואהרן כו' ושמע ה' לברו ולא ביישורו בפני אחרים :

והאיש משה עניו מאוד מכל אדם אשר על פני האדמה יחזקאל לפרש ע"ר מאמרם ז"ל על האוינו השמים כו' האונה מקרוב וע"כ משה היה קרוב לשמים מהארץ אמר האוינו השמים וישעיה שהיה יוחר קרוב לארץ אמר שמיעה בשמים והאונה בארץ והנה משה מרוב ענוותנותו לא היה יכול להחצול לפני מרים ואהרן לימר להם האמת שהיו נאמן ביתו והכרך והוא מהקרובים אל השמים מתייחסים אל בני ביתו יתכרך למעלה ולא ידמור לשוכני ארץ וזה אמרו מכל אדם אשר על פני האדמה וע"כ ההכרח היה שאלקים יענה במקומו :

ויאמר שמעו נא דברי יחזקאל לפרש ע"ר מאמרם ז"ל האומרים כי בדבור אחר קרא ה' את שלשון וכל א' שמע ארת שמו

קיצור חורח פרשת בהעלותך משה אלשך

שזו ברנע מפיו יחברך מה שאין הפה יכולה לרבר ומי הכריחם לזה אך חוקשה להם שזכו אל נבואה בהקיץ לפי שעה ועוד שלא היה מהורים כי הלא צווחו מים מים ועוד הלא כתיב קול אליו קול לו לא נאמר אלא אליו למעט את אהרן לזה הוכרחו לפרש ה"ל והיטיבו אשר דברו כי לא אמר הוא יחברך רק דבור א' ההכרחי אפילו לא היה קורא אלא למשה אלא שכל א' הבין שמוכין גם מפיו יחברך יצאי כיון שנכללו בדבור א' עם משה שציוף הקראם בתיבה אחת הכינס לחול בס כח זה וכו' בזה הוא יחברך לתת התנצלות על משה במה שקרא שלשתם פחאים ומשה לא הוצרך לצוות מים מים והם צווחו בזה ראו ויבושו שהדין עם משה להיות מוכן ומוצף חסיד :

אם יהיה נביאכם ה' כפראת אליו אחודע בחלום איבר בו יחכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כל הנביאים התנבאו באספקלריא שאינה מאירה ומשה באספקלריא המאירה והענין אספקלריא שאינה מאירה היא שכי' ואספקלריא מאירה היא בשם הגדול וחוא לדעת ה"ל מאמרו יחברך למשה ושמי' ה' לא נודעתי להם והנה על זה יש לדקדק הלא גם באבות נזכר שם הגדול אך במשה שהיה בא לו הנבואה דרך השכינה כי היא הפרה והיותה למעבר שפע שם הגדול וניכר אור עליון אל שם הגדול אמנם אל האבות כי בקבלם ע' שכינה שפע שם הגדול בנבואתם לא נודע וניכר להם שם איכות השם החוץ רק שפע מעובר בשם אינות שבשכינה והוא ושמי' ה' לא נודעתי להם ובה נבא אל הענין אמר אם אניח באשר אמרתם כי יהיה נביאכם ה' כפראת לשון נקבה לשון שכינה ולא שחשש במערה ובחמיהה היא אליו אחודע כלומר האם אחודע בשמי הגדול דרך אספקלריא המאירה והוא ענין לא נודעתי להם והא ראינו בחלום איבר בו ומאין ולאין מדרגות אצל אספקלריא המאירה כנודע מספר הזוהר שהוא

בשם הו"מ האדעא עד היום והרקייע נשמתו **לא** כן עבדי משה ככל ביתי נאמן הוא יחכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שהפליגו כי לא היה דבר שלא ראה משה למעלה והיה יכול לכרות עולמות וזה נמשך למעלה אחריו ואמר שראו באספקלריא המאירה ושם האמר איפה מה היא ולא גילר לו מחשבותיו אדרבה היה אומר לא יאמינו כי כניאמרו לא נראת אליך

קיצור חורח פרישת בהעלותך משה אלשיך קלג

ה' הגדול שאיך גדול מאבות עולם לזה בא הכתוב ואמר לא כן עברי משה בכל ביתי נאמן הוא וכו' הו"א יתברך לפרש ולומר הדרגתו:

פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידת ותמונת ה' יביט כי שכינה נקרא פה כספר הזוהר וגם טאמר ה"ל לבא אל פומא לא גליא והיא מספקלדיא שאינה מאירה עם כל זה אדבר בו אני ולא הפה לבדה כי אני שם הגדול אדבר בו ואחורע אליו כי אני ה' הדובר ולא השכינה רק היא מעבר ה' ומראה לשון זכר ולא כמראה אשר לוולתו כי משה מכיר במראה שפע הגדול מן השם הגדול והא ראייה כי לא יבא בחידת כי להיותו מתנבא במאירה חכא לא בחידות ועל ענין החשדה שהיה טבטל פריה ורבי' א"כ היה טעם את הדמות כמאמר בן עזאי לזה אומר ותמונת ה' יביט שהוא ענין וראית את אהרני כי תמונה היא הדמות ואיך יתכן יוכה להביט תמונת ה' מן שח' טעם אותה וע"ד מאמרם ז"ל מלמד שהיה קול ה' מיטטרון למשה וז"א פה אל פה אדבר בו במשה שהיה פיו של משה כלי בו היה הק"כ מדבר עם ישראל כסיני כי יצאה נשמתם רק משה לבדו שיכול להביט וזה ותמונת ה' יביט:

אל נא חזי כמת אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו יתכן לפרש כי המצורע קרוי מת וזהו על כבוד כי הלא במה שיצא המת הנזכר הוא נוף מרים אשר בצאתו מרחם אמו של אדוני נמצא כאלו אחזה והמת הנזכר לאחר חתשבו וכראבל הצרעת הו"א כהאכל חצי בשרו וזהו ויאכל חצי של אדוני הנזכר:

ויצעק משה אל ה' לאמר יתכן לפרש ע"ד מאמרים ז"ל שקיצר משה בחפלה שלא יאמרו אחותו בצער והוא מאריך ואמר משה אם אקצר יאמרו לא חש בצרות אחותו ואם מאריך יאמרו אחותו בצער והו"א מאריך ע"כ מה עשה משה ויצעק כצועק מכאב לב והצעקה במקום אריכות ולמה בצעקה ולא בנחת הלא הוא לאמר תפילה קצרה אל נא רפא נא לה ויתכן לפרש התפילה זו כי תואר אל הוא חסד מתייחס אל הכהן וחורפת הגנע ע"י כהן ועזה איננו כי אין אהרן רואה נגעי קרוביו ע"כ צריך בחינת כהונה עליונה היא מרח אל וז"א אל נא כלומר אל הוא הכהן והמטפא עתה במקומו ומה ההפרש שאם ע"י כהן בשר ודם צריך הסנה שבעת

קיצור תורה פרשת שלח לך משה אלשך

שבעת ימים ועתה ע"י היותו ע"י השם יהיה כרגע וז"א אחר שאל נא ולא כהן בשר ודם א"כ רפא נא לה בלי שהות והשיב הק"ב כה כי הנזיפה צריכה שבעת ימים על כל פנים חסגה שבעת ימים :

פרשת שלח לך

וידבר כו' שלח לך אנשים יחזק לפרש ע"ר הכל גלוי וצפוי לפנינו יחברך והרשור נחונה היא בחירות האדם הפשוט להרע או להיטב ועל כן הק"ב חושב מהשכות לעשות באופן חטה בהירתם אל היותם נקל כי על כן לבלי יחזקו ח"ו לבלתי אמת מאמרו יחברך אשר אמר הארץ טובה וחגדל רעים בחר בשליחותם וכמאמרם ז"ל שטשה לא רצה לשלחם עד יגלה השם מי הוא הצדיק שבכל שבט ושבט למען יוכן לבלתי הכשל וכמו שאמרו רז"ל כל אנשים שבמקרא חשובים וכשרים שצדיקים היה באותה שעה וכן באמרו על פי ה' שהיה משה אימר להק"ב פלוני משבט פלוני והיה אומר לו הק"ב צדיק הוא וידוע מאמרם ז"ל אלדד ומידד מתנבאים במחנה ודורשי רשומות דורשי מלח מתנבאים משה חנוח נפשו באור אלהים יהושע טכנים ואמרו רז"ל לולא עון מרגלים היה בא משה לארץ אלא בשביל דור דעה שטחו במדבר שיבואו לעולם הכא בשל כו' וז"א שלח לך כלומר להנחתך לבלתי חשאר כדבר אני מצוך ואשר חשלת יהיו צדיקים וז"א אנשים כנודע מאמרם ז"ל כי כל אנשים שבמקרא חשובים וצדיקים שבשרים היה באותה שעה והוא שהבחירה הפשוט ויהיה עור כנגדה היותם צדיקים אולי לא יטו מאחרי ה' וזה שאמרת שלח שהבחירה בידם עס היות שהיריעה היא שלא יעשו :

ויהיו אח ארץ כנען יחזק לפרש שבעניי שכלך חראה כי מה שמבקשים לחור כדרך המרגלים את הארץ לראות הטובה היא הלא ארץ כנען המפורסם צבי לכל ארצות כי אפילו הכרין פסולת ארץ כנען טובה ופזמים יחור מצען מצדים עם היות צוען מיטב כל הארץ מצרים ומצרים מיטב כל העולם ועוד אשר אני נוחן כי הכל לפי כבודו כי כל הנותן מתנה נוחן לפי כבודו ואשר אני ה' כורא בל נותן כבודאי היא טובה לבני ישראל שבשכילם נכר העולם

קיצור חורח פרישת שלחלך משה אלסוד קלד

העולם והנותן נותן ג"כ לפי כבוד המקבל ובזכות חרעו כי מהיום גלותי
אח הרב רעהם :

איש אחד איש אחד למשה אבותיו חשלו יחכן לפרש כי על
יהושע וכלב מרצו אשה כלאו אחרי ה' ואחד ה' מיהורא
ואחד היה מיוסף אמר ה' מעשה **ב** אנשים איש אחד איש אחד
למשה אבותיו כי אין אבותיהם מנגדם שלא תאמר עברה גוררת
עברה והוא יהורא אשה הכה נא הכחונת בנך היא יוסף הביא את
דבחס רעה **י** ויהל כחגלגל בזרעו לחטוא כיוצא בהם ויהי גרמא
אלהם להביא דיבה רעה על הארץ חדעו כי אין אבותם מנגדם כי
הם חשלו בראשונה :

כל נשיא בהם יחן לפרש שלא תאמר ילך גדי בן סוכי לשבט
מנשה כי הלא מה שיוסף נוטל שני חלקים הוא בשביל
חלק בכורה ושני החלקים טבח א' יבואו וא"כ נשיא אחד יספיק לרגל
בעד שני חלקיו ולא ילך יהושע לזה אומץ כל נשיא בהם לוטר כל
מי שיש נשיא בהם וישלח ממנשה ואפרים וילך יהושע אתם שגם
הוא יבוא שמע טוב :

ויקרא משה להושע בן נון יהושע יחכן לפרש ע"ה שכתבו
למעלה כי עברה גוררת עברה ובשבט יהורא יש
גיגור שאמר הכר נא ובשבט יוסף ויבא דיבחס רעה ויש לחוש לגרמה
חקלה לזרעם ע"כ אמר משה רבינו בלבו הנה כללות הנשיאים אין
להם כללות הגרמה נזק שאחפלל עליהם וזאת נשיא יוסף ונשיא
יהורא ואם אחפלל בעד כלב יאמרו שעל היותי בעל אחותו אני עושה
ואם על שבט מנשה יזרעם כלב ואם אמנע מלהחפלל על יהושע
יאמרו כי שמח לארו מקנאחי עליו כי שמע אלדר ומירר מתנבאים
כמאמר דורשי רשומות משה חניח נפשו באור אלהים יהושע מכניס
אח ישראל לא"י ע"כ יאמרו כי אמר משה בלבו עתה חשוב אלי
הבאת ישראל לא"י כי אשר ניתן ראש במקומו יקלל וימות ע"כ
החפלל עליו ואמר י"ה יושיעך מעצת מרגלים והענין שהחפלל עליו
חפלה זו ע"ד שאמרו רז"ל על פסוק עמלק יושב הנגב שעיקר עצת
מרגלים היתה אומרים עמלק יושב וכו' כי היה ישראל נשוכים ממנו
ואיזהו סמנו אשתו ופחד ויהיה אומרים דבר זה למען ימחץ לבכם
לבלתי בא אל הארץ והנה שם י"ה השמש שכן ער הנקם מעמלק כד"א

קיצור חזרת פרשת שלח לך משה אלשך

כי יד ה' על כס י'ה ואמרו רז"ל נשבע ה' שלא יהיה השם שלם עד כא נקמת עמלק ואשר תפס אימנורת שם י"ה והיחל להינקס מעמלק היה יהושע והוסיף הוא יחברך לזרוזו ושים באוני יהושע וכו' ואזרת שהשם ההוא יגן בעדו וזהו י"ה יושעך כלומר שם י"ה שהוא אויב של עמלק יושע אותך אשר קצאת לו ותפסת אומונתו יושעך מעצרת מרגלים שאימרים היות עמלק נגד ישראל :

אלה שמות אנשים אשר שלח משה לחזר את הארץ ויקרא משה להושע בן נון יהושע יתכן לפרש ע"ר אומר רז"ל שהמרגלים על שם בעשיהם נקראו ואין בידינו אלא אחד מהם סחור בן מיכאל שסתר ונעשה מן לאל והנה ע"כ היה אפשר לומר לא היה שמוחם העצמיים בן רק נשתנו על שם פעולתם הרעה והא ראייה מיהושע כי כל מקום נקרא יהושע ובכאן הושע הוי אמר שאין שמוחם אמיתיים רק שינוי על שם פעולתם על כן אמר שנית אלה שמות האנשים כלומר שמוחם העקריים ולא שנשתנו לדרוש על שם פעולתם רק ששמוחם נכינו אל פעולתם זאת ושטא האמר איך מצינו ביה שע שינוי לו"א כי נהפך הוא כי שמו העיקרי הוא הושע אלא מה שנקרא ביהר שקומות יהושע הוא כי ויקרא משה להושע בן נון יהושע ועל העתיד נקרא בכ"מ וע"כ לא נאמר שקראו מיד כשהזכירו למעלה רק פה סמעם הנזכר :

השמנה היא אם רזה היש בה עץ יתכן לפרש כמשורז"ל בשמות רבה כי בצאת ישראל מצרים עקרו הכנעניים כל עץ מאכל שבארץ ישראל כל יהנו ישראל מהם ועיכב הק"ה את ישראל במדבר ארבעים שנה עד ישובו האילנות לראשיתם שחזרו ונטעו וגדלו והנה שלוח המרגלים היה בשנה השנייה לצאתם מארץ מצרים אפשר לפי זה כיון משה רבינו ע"ה להורת שמורך בלבב עכו"ם ואמר השמנה היא בוודאי תראו כי שמנה היא ואף על פי כן חשימו לב לראות היש בה עץ אם אין כלומר שהראו כי אין רק קטנות מחדש ואין זה כי אם חתת אלהים שנמלו עליהם ועקרו אותם ומה שחזרו לנטוע אין בו כח גמור כי אין שם עץ זולת נטעים קטנים ואעפ"כ והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ לרוב שומנה :

ויבא עד חברון ולא אמר ויבואו יתכן לפרש ע"ר אמרו רז"ל שכלב לבדו נכנס שם להשתכח על קברי אבותיו שיבקשו

קיצור תורה פרשת שלח לך משה אלשיך קלה

שיבקשו רחמים עליו כל וכשל בעצה מרגלים:

ושם אחימן כו' ילדיו הענק: יתכן לפרש שהכתוב מרמז שכלב לגורל חשקו להנצל מהחשש לבקש על נפשו ע"י אכזר לא פחד לבו ונכנס לבדו עם שהיה שם ילדיו ענה ואמרו הו"ל שמעניקים החמה בצאוורם וגדולי משילים אימה על הבריות אעפ"כ נכנס לבדו כאמור:

ויכרתו משם זמורה ואשכל ענבים אחד וישארו במוט בשני' כו' יתכן לפרש למה כרתו הזמורה אך לדעת רז"ל שאמרו שארבע מוטות הם שהיו מוליכין אותם שמנה מהם בשמנה קצותיהן ויהיה הרמז לפירעון ההוא כי במוט הוא אחד ובאומרו בשנים הרי הם שני מוטות אחרים שאם בשנים הם האנשים המוליכים הוי ליה למימר שנים אך מאמרו בשנים הוא על המוטות אשר ישאו בהם הרי ג' כי באמרו בשנים הרי הם שני מוטות אחרים ובאמרו ויכרתו משם זמורה הרי ד' כי זמורה מהכרמים הם למוט יפה וחזק יחשב ויצדק בזה אומרו אשכול ענבים ולא זמורה באשכול שמורה שהיה אפשר אשכול בלתי מחובר בזמורה אלא שכרתוהו לבדו והיה הזמורה לשאת בו וע"כ הזכירו הכתוב וזה פריה אפס כי עז העם יתכן ע"ד רז"ל שהיו אומרים כאשר אנשיה משונים כך פירותיה משונים:

ארץ אוכלת יושביה וכל העם אשר ראינו בחוכה אנשי מידות ושם ראינו את הנפילים: פי' רש"י ז"ל ענקים מבני שמחזאי ועזאל שנפלו מן השמים יתכן לפרש דרצה לומר אם ארץ אוכלת יושביה איך אמרו וכל העם אשר ראינו אנשי מידות שהם חיים כמה שנים לזה פי' רש"י ז"ל שהמרגלים היו אומרים שאין מהם ראייה להזיכרם כי הלא המה מן הנפילים ולית אינון בני נש כי מן המלאכים כמשור' ל' פ' נח ומזגם חזק מן כל בני אדם:

ונבי בעינינו כחגבים וכן היינו בעיניהם פי' רש"י ז"ל שמענו אומרים זה לזה נמלים יש בכרמים כאנשים ולדקדק הכתוב אומר וכן היינו בעיניהם כחגבים ורש"י פי' נמלים ויתכן לפרש כי להיות ארכם רב ומעיניהם עד למטה שיעור רב כאשר מגבוה הרבה המה יביטו בנו כפי ההרחק וקטן שעורינו בעיניהם והנה ידוע כי יותר וקטן שעורינו בעיניהם בהיבטם בנו יותר מאשר וקטן שעורנו בעינינו כאשר נשאר ברעיתנו מכמה והיה שעורינו

קיצור תורת פרשת שלח לך משה אלשיך קלו

שחש הק"כ על כבוד הצדיק יותר מעל כבוד עצמו הנרד דברו נגד ה' והאריך אך כאשר דברו נגד הצדיקים ויאמר להגות וכבוד ה' נראה :

אכנו כדבר יתכן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל כיון שניתן רשות למשחות אינו מבחין בין צדיק להרשע ע"כ אמר הוא יתברך אכנו בעצמו ולא אכלה כולם רק וארושנו את הנשאר: ואעשה אותך לגוי גדול ועצום יתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל שאמר משה זכור לאברהם וצ"ל שאמר הלא ספלט של ג' רגלים אינו קומר ואיך יעמוד על רגל א' שתעשה אותו לגוי גדול לכך נאמר כאן ועצום שתהיה רגל עצום כי יהיה שלך עצום וחזק כל ימוט :

כי העלית בכחך את העם מקרבנו יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שהיו גוי מקרב גוי שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז שהיו ישראל הודו מצרים בעובר חוד הפרה ככלועים בניהם והוציא ה' מתוכם וזה אומרו פה מקרבנו :

ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר יתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל שנתעטף הקב"ה כש"ץ ואמר עשו לפני כסדר הזה וברית כרותה היא שאינה חוזרת ריקם ובספר לבנות הספיר דקרק באומה עשו לפני ולא אמר אמרו לפני כי קצתם בלתי נענים ע"י סיר הזה לזה מפרש כי מה שנדר הוא יתברך שאינם חוזרת ריקם הוא בעשותינו אנהנו המירות ההם מה הוא אל חסד כן יעשו חסד וכן רחום וחנון וכו' אך כאמירה לבד בלי מעשה לא יהיה כן ובוה נבא אל הענין כי אמר משה כי לא הבטחת רק בהיות לנו מעשה י"ג מדות ולא דבור לבד אך ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת עם שיהיה לאמר שהוא בשביל אמירה והזכרה ולא מעשה :

ה' ארך אפים ורב חסד נושא עון ומשע ונקרה לא ינקרה כוקר עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים יתכן לפרש ע"ד מאמר ז"ל ה' ה' קודם שיחטא ה' אחר שיחטא ויעשה תשובה ובוה נבא אל שיעור מדרגת ה' קודם החטא וה' אחר התשובה וכן שיעור המדות ה' אחר התשובה פוקדו במדת אל רחום והנון שמדות אל סמוכה אל התשובה ואם אין שבסוף אין מרפא אותם כי מירת אל חסד פשוט מספיק לשבים אך לבלתי שבים צריך רב חסד וע"כ בזה השמיט משה רבינו ע"ה שם השני שהוא

קיצור תורת פרשת שלח לך משה אלשיך

שהוא על השבים מרה שאין כן אלו שלא היה שבים וע"כ בזה השמיט אל ורחום וחנן : והזכיר ארך אפים ורב חסד שיארך להם ויטה לפי חסד ולא הזכיר ואמת כי משם תתעורר דין עליה כי הוציאו ריבה ודברו שקר ולא האמינו בו יתכרך וכן נוצר חסד לאלפים לא הזכיר כי המידה ההיא לאוהביו יתכרך כד"א ועושה חסד לאלפים לאוהביו וכן וחטאה לא הזכיר כי מזידין היו ועם שנקמה לא ינקמה שהוא מנקה לשבים לא ינקמה לשאינו שבים והו' לנקות לגמרי אך לאלה שלא שבו אינו שואל רק שלא תפקוד כעת כי אם לרורת הבאים :

ויאמר ה' סלחתי כדברך יתכן לפרש ע"ד שאמרת שאסלח בקצת י"ג מרות ולא כאשר דברתי אני שאסלח ע"י כל ה' ג' : וכל מנאצי לא יראוהו ולא אמר לא יבואו יתכן לפרש לרמוז כי הלא גם משה לא נכנס לארץ ע"כ אמר כל מנאצי לא יראוהו כלומר כי אחת אינך בכלל כי גם שלא תכנס תראנה וע"כ היטב אשר דבר משה אעברה נא ואראה את הארץ שהוא כל אהיה בכלל מנאצים הבלחים רואים אותה והשיב לו הוא יתכרך שא עיניך וראה ימה כו' :

ועברי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו וימלא אחרי יתכן לפרש כאשר כתבנו למעלה : כי כח עון מה שאמר יהורא ראש שבטו לאביו הכר נא הכתונת בנך וכו' אותו משחית ורוח רעה שנברא בעון ההוא היה מוכן לקרב הטא כיוצא בו לזרעו של יהורא כי עברה גוררת עברה ולהכניע כח ההוא הוצרך להשתטח על קברי אבות : לו"א ועברי כלב עקב היתה רוח אחרת עמו להחטיו ועם כל זה כבש אותו וימלא אחרי ולא אחרי הרוח ההוא כי הרוח ההוא היה רודפו להחטיו ומלא אחרי ה' והבאתיו כו' :

ויאמר ה' אל משה ואל אהרן לאמר עד מתי כו' יתכן לפרש ע"ד מאמר ו"ל שביקש משה רבינו ע"ה שיכתוב עונו כחורה יען לא האמנתם בי כו' שלא יאמרו משה ואהרן מתו במדבר ומרגלי' מחו במדבר ויאמרו כמות זה כן מות זה : משל לשחי נשים לוקות זו על שזינתה וזו על שאכלה פגי שביעית זו שאכלה פגי שביעית בקשה שיתלו מאוחן פירות בצאורה שלא יאמרו גם היא זינתה וזו"א וידבר ה' אל משה ואהרן כלומר שיתוף אהרן כדי לאמר עד מתי וכו' עד מתי לעדה הרעה יתכן לפרש ע"ד

קיצור תורת פרשת שלח לך משה אלשיך קלו

ע"ד מאמרם כי באומרו הערה הרעה על עשרה מרגלים תתבאר
מרביר וע"כ למדו מכאן כי אין עדיה פחות מעשרה כי חם מוציא
דבת הארץ חטאו והחטיאו שאין מספיקין ביד המתטיא לעשות
חשובה וזהו ער כתי אאריך כי אם לפקוד עליהם מיד וכן היה
באומרו אחר כך וימותו האנשים מוציא דבת הארץ והנר אמרו
רז"ל שהיו תולעים יוצאים מפיהם ונכנסים בטבורם וכן חוננים
הלילה כי בפיהם דברו על ארץ ישראל שנקראת טבור הארץ
בנודע מאמרם ז"ל • אשר המה מלינים עלי שהוא עון חמור
שהוא עון עשרה מרגלים את תלונת בני ישראל הוא יתר העם
אשר מלינים עלי שמעתי הבנתי כר"א שמענו ארוני חי אני נאם
ה' כו' כאשר דברתם באזני • השומע ומבין ללבב כי אני איני
כבשר ודם שאינם חי שע"כ לא יראה ללבב כי אם חי אני
ושמעתי שהיה תלונתם עלי ולא על משה ואהרן :

ופגריכם

אתם יפלו במרביר הזה יתכן לפרש ע"ד מאמרם
ז"ל כי ת"ח אין אור של גיהנם שולט בהם ק"ו
מסלמנרא • והנה כולם היה תלמידי חכמים ומה יעשה זק"ב
מהתורה וזכיות אשר להם זו"א ופגריכם לבד ואתם לבד
ולא תפלו אתם רק פגריכם :

ויחושע

בן נון וכלב בן יפונה חיו מן האנשים יתכן לפרש
ע"ד שהצדיק קרוי חי והרשע קרוי מת ובה יאמר
כי שני אלו בלבד חיו אך השא בחייהם מתו : ׀ ׀ ׀ לכם לציצת
וראיתם אותו וזכרתם יתכן לפרש ע"ד בעשותכם הציצת תכונו
שיהיה לכם סימן להציץ בו לזכור כל מצות ה' אז כאשר תראו
אותם תזכרו אותם • והוא כאדם הקישר הוט באצבעו לזכור
לרביט דבר פלוני אך אם העשה הציצת דרך מצות אנשים
מלומדה שלא בכוונת הציץ בו לזכור • אז בוודאי כי כאשר
וראיתם אותו לא תזכרו מצות ה' וזה אומר והיה לכם לציצת כרי
להציץ בו לזכור וראיתם אותו וזכרתם • את כל מצות ה' והענין
המוכרת • כי הנה בתיבות כל מצות ה' שבפסוק זה יש מנין
תרי"ג מצות כי מלת כ"ל עולה חמשים מצות תקל"ו השם עולה
כו' הרי תרי"ב ומצות ציצת שהיא זכרון לכולם הרי תרי"ג וראשי
תיבות של כל מצות ה' עולה ע' ובהביט איש אל ציצתו ימצא
ע' וזכור כל מצות ה' אשר ר"ת ע' • והוא הכנף בארבעה היטין
שתלויים בתוכו הרי ה' הקשרים ו"ח חושין הרי ו"ח חוליות
שהוא

קיצור תורת פרשת שלח לך משה אלשון

שהוא המנין המשובח שאמרו בגמרא שלא יוסיף ובספר התיקונים הרי ל"א ט"ל כריכות כי כל חוליא ג' כריכות הרי כ"ד בכל אחד מהציות ועל זה יאמר וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' כי בו יראו מספר ראשי תיבות כ"ל "מצות ה' הכולל תרי"ג כמדובר :

ולא תתורו אחריו לבבכם ואחריו עיניכם פי' רש"י ז"ל עין רואה והלב חומר כענין עינא ולבא כרסורי דעבירה ויש לדקדק בפסוק למה הקדים לב קודם לעינים : ויתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל ממעשה שהיה שטפחו לו הציצת על פניו וגם מאמרם יש לדקדק מעשה לסתור כי לשמע אוזן הלב חמד אותה ואחר כך כשבא אצלה וראה עיניו חוספת על השמיעה חזר בו אחרי היותו לברכה עמה : ותראנה עיניו יותר ועצר כח לפרוש והוא דבר גדול אמר ר' יוחנן בן זכאי לתלמידיו אדם עובר עברה בסתר ואינו אומר שמא יראני המקום ויתכן שסיפרו לנו רז"ל כי כל כך גדול מצות ציצת הזהיר במצות ציצת הסונע מן החטא כי אין צריך לוטר אם העין הרואה ואח"כ לב הומד אחר שנעלם מן העין : ימנע מצות ציצת : כי אם שתחלה הלב חומר ואח"כ הולך ורואה ויספה החמרה כי נחמד למראה שהוא כמעשה ההוא שראו עיניו יותר בהיותו עמה לבדו וספוק המצוה לסונעך וזהו ולא תתורו אחריו לבבכם ואחריו עיניכם :

למען תזכרו ועשית' את כל מצותי ויתכן לפרש ע"ד שכתבנו שאי הרת זהירות במצות ציצת להציץ ולכור בכל יום תמיד כל מצות ה' שהיא זכירה לקבל לעשותם כי אז מעלה עליו הכתוב כאלו ע"י ארבע ציציותיו על ידם מקיים כל מצות ה' ומה גם כהיות הציצת בארבע כנפות מסובב ב"ד מקצועתיו יהיה לו ארבע שמותיו הגדולים מהשם יתברך והוא כל ציצת יש בו ה' חושין וחמשה קשרים וי"ג חוליות שהוא מספר המובחר הרי כ"ו כמספר השם ההו"ה ב"ה באופן איש אשר אלה לו בכונתו יום יום כ"ו מעלה עליו יתברך כעושה כל המצו' וע"י המצות נבראו כוחות ומלאכים כאשר כתבנו למעלה שהן מנין תרי"ג ואותה הקדושה באהרות אחר על יד ר' ציציותיו העוררנו עד יראה לפניו כאלו הו' ציצות עומדים לפניו כעדים לגנוע מכל רע : וזהו זהירות אמיתי וזהו למען תזכרו ע"י זכירת כל המצות וקבל לעשותם אעלה עליכם כאלו ועשייתם כל

קיצור תורת פרשת שלח לך משה אלשיך קלח

כל מצותי :

והייתם קרושים לאלהיכם : אני ה' אלהיכם יתכן לפרש
ע"ד שאמרו רז"ל על פסוק שאמר איוב צדק
לבשתי וילבשני אני נאה לצדק והצדק נאה לי וע"ד זה אמרו
רז"ל על פסוק מזמור לדוד וכתוב אומר לדוד מזמור המזמור
נאה לדוד ודוד נאה למזמור וע"ד זה יאמר הוא יתברך בהיותכם
בלתי קרושים אינכם כדאים וראויים לאלהיכם לכן והייתם
קרושים כרי שתהי לאלהיכם כי אני כבר נאה לכם בעצם
כי אני ה' אלהיכם :

פרשת קרח

ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי פי' רש"י ל ולא הזכיר
בן יעקב כו' יעקב ביקש שנאמר ובהלם אל תחד
כבודי כו' ובפ' ויחי פי' רש"י ובהלם כשוקהיל קרח שחוא
משבטו של לוי את כל העדה על משה ואהרן אל תחד כבודי שם
אל יתיחד שמו עמהם שנאמר קרח כו' בן לוי ולא נאמר בן
יעקב . אבל בד"ה כשנתייחסו בני קרח על הדוכן נאמר בן קרח
כו' בן לוי בן ישראל . יש לדקדק למה נאס' באביאסף בן ישראל
ולא נאמר בן יעקב . שהלא פי' רש"י בכאן יעקב ביקש רחמים
על עצמו שלא יזכר שמו . וגם אצל שמעון בפ' ויחי על פסוק
בסודם כו' פי' רש"י בדבר זמרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני
ולא כתיב בן יעקב . ויתכן לפרש ע"ד שכתבנו שאמרו רז"ל
אהלקם ביעקב הוא בשבט לוי ואפיצם בישראל הוא על שבט
שמעון ונודע כי תואר יעקב הוא על היותם בלתי שלימים .
ותואר ישראל על השלימים והנה שבט לוי כהנים ליום שלימים
הם ובהתחלקם בעת שיתייחסו העם מתוארים לערכם ולפניהם
ליעקב . היות ששבט לוי שלימים והעם נגדי כבלתי שלימים
אך בשמעון יהי העם מתוארים כנגדם בשם ישראל כנראה מענין
השיטים שכ"ד אלף היו כולם משמעון ובסילוק אהרן הרגו בני
לוי ה' משפחות משמעון שהיו מהזיקים לשוב מצרימה כו' .
וע"כ בזמרי כו' לא כתיב בן יעקב שיהיה העם מתוארים כנגדם
כבלתי שלימים כי נהפך הוא ואפשר היה העם נהשבי' כבינונים
לכך לא נאמר בהם לא יעקב ולא ישראל ובפ' ויחי ובהלם
כשהקהיל

קיצור תורת פרשת קרח משה אלשיך

כשהקהיל קרח כל העדה משבט לוי לא נאמר בן יעקב שיהיה מתוארים העם אל יעקב נגדס אדרבה כל העדה משבטו של לוי הקהילו על משה ואהרן אבל בדברי הנמים כשנתייחסו בני קרח אף שהיו בני לוי ומקום נחבצר להם העם היה מתוארים נגדס כעת ההוא בשם ישראל לכך נאמר בד"ה בן ישראל וזה שכתב רש"י ז"ל לא היוזכר בן יעקב שיהיה העם יותר שלימים מעדתו ונגד כל שבט לוי לא היה מתוארים להקרוהם ישראל ולדעת מאמרם ו"ל שדרשו קרח שעשה קרחה בישראל בן לוי שעשה לוויה כגיהנם ופריך וליחשב בן יעקב שעיקב עצמו לגיהנם רצה לומר שלא מורה על העם רק על עצמו ומהרץ יעקב ביקש על עצמו שלא יחשב עמהם שנאמר כו' ובהללם אל תחד כבודי אלו עדת קרח וק"ל :

או יאמר ויקח קרח כו' בן לוי יתכן לפרש ע"ד הכתוב ויכתוב משה כפר הברית שאמרו רז"ל שהיה כתוב מבראשית עד הזמן ההוא מאז נחנה התורה היה כתוב מאמר יעקב בקהלם אל תחד כבודי ולא שת לבו ולא הביט על פסוק בקהלם כו' ולא הזכיר בן יעקב ועינו הטעתו כו' :

וידבר אל קרח ואל כל עדתו לאמר יתכן לפרש ע"ד מאמרם ו"ל כי עבודה היה אז בבכורם וע"כ דתן ואבירם היוחס בני ראובן הבכור אמרו כי להם נאה עבודה ולזה בקשו כהונה כמ"ש רז"ל על פסוק ובקשתם גם כהונה כו' והנה משה היה מסתפק אם כוונת הר"ן איש היתה שיתכנה קרח לברו או גם הם מכקשים כהונה ע"כ סידר טענה אחת לקרח וטענה אחרת לר"ן איש וזהו וידבר אל קרח טענה א' לקרח אמר בקר וידע ה' כו' ואל כל עדתו לאמר להם ביחוד זאת עשו קחו לכם כו' :

ויאמר משה אל קרח שמעו נא בני לוי לדברק יש לך אדם מדבר לראובן ואומר לשמעון שמע יתכן לפרש ע"ד שש"י רש"י ז"ל כקר וידע גבולת חלק כו' אין לנו א' ה' אחר כו' וכתן גדול אחד ושלא יאמר קרח שיש לו יתרון על שאר שבט לוי וע"כ לעצמו חפץ בכהונה גדולה ע"כ כשבא לרבר אל קרח קרא לכל שאר בני לוי כי בפניהם לא יערב לבו לומר כי יש לו יתרון על שאר שבט כולם לזה כשבא לרבר אל קרח אמר שמעו נא בני לוי :

קיצור תורת פרשת קרח משה אלשיך קלט

ויחר כו' ויאמר אל'ה' אל תפן אל מנחתם • פי' רש"י ז"ל והמדרש אומר וידע אני שיש להם חלק בתמיד ציבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון • חניחנו האש ולא תאכלנו יתכן לפרש ע"ד שפי' רז"ל על פסוק העם היושב ברה' נשוא עון פי' לא היה אדם לן בירושלים ובירדן עון מה שאדם חטא ביום תמיד של בין הערבים מכפר ומה שחוטא בליל' תמיד של שחר מכפר וזה ואמר הנה אמרתי בוקר וידוע ה' את אשר לן זכו ואפשר כי עון זה שחטאו עתה תמיד של בין הערבים וכפר ואיך אומר בוקר וידוע ה' את אשר לו • ע"כ התפלל ואמר אל'ה' תפן אל מנחתם וזה שפי' רש"י ז"ל יודע אני שיש להם חלק בתמיד צבור אף חלקם לא יקובל לפניך לרצון ותניחנו האש ולא תאכלנו לבל יתכפר להם חטאתם וילקו עם קרח :

וידבר ה' כו' הברלו כו' ויפלו על פניהם ויאמרו איש אחד יחטא יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל בפסוק ועתה הניחה לי ואכלכל אמר משה וכי תופס היתביך כו' הנין משה שהקב"ה חפץ יליץ לפניו כאב הרוצח שיליץ בעד בנו ואומר להעומדי לפניו הניחו לי אל תאחזו בי שאמיתנו וכוונתו שיאחזו בו ע"כ ויחל משה • והנה בכאן אמר ה' ואכלה אותם שהיה על ידי עצמו יתברך ולא ניתן רשות למי שאינו מכחין ולמה אמר הברלו ומי הברדל בני קרח שלא מחו אלא אין זה רק שנבקש עליהם רחמים אם איש אחד יחטא לא יהיה קצף על כל העדה לז"א הכחוב הברלו ויפלו על פניהם להתפלל רחמים ויאמרו כו' :

ואם בריאה יברא ה' פי' רש"י ז"ל ורבותינו פרשוהו אם בריאה מששת ימי בראשית מושב ואם לאו יברא ה' לרקדק הלא משנה שלימה היא עשרה דברים נבראו בין השמשות' וא' מהם פי הארץ ומכי קבלנו המשנה אם לא מפי משה • ויתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל הובא בילקוט שמעוני א"ר נחמיה והלא כתיב ותפתח הארץ את פיה והאיד אתה מקיים בקרב כל הארץ אלא שנעשית הארץ כמשפך וכל מקום שהיה אחד מהם או ממנו מתגלגל ובא ויורד עמו נמצאת מקיים בקרב כל הארץ ומקיים ותפתח הארץ את פיה • והפירוש הנכון מה זה כמשפך כי כל מה שנברא בין השמשות' היה כח רוחני בארץ לסעלה מאיכות עולם הזה • פי' האתון לסעלה מאיכות בעל חי הבלתי מדבר הוא

קיצור תורת פרשת קרח משה אלשוד

כח הרוחני בפי אחון וכן פי הארץ אינה חור נעשה בארץ חלול
שא"כ לא היה בו כח לשאוף ולבלוע בכח מספיק אך הקב"ה ברא
כח רוחני לשאוב ולבלוע כפי אדם השואב ובלוע בפיו פנימה.
והנה פי' המשנה מאז נברא פי הארץ ברא אלהים את כח ההוא
לבלוע את הרשעי' אלא שלא ניתן רשות לבלוע ולהשחית עד כה
ונבא אל הענין אמר משה רבינו ע"ה אם בריאה היא אל יהיה
ככל א' המשחיתים הכח ההוא שאינו מכחין בין צריך לרשע
ויבלע גם הצדיקים שאצל אלו כי אם יברא ה' בעל הרחמים באופן
שפצחה ובלעה רשעים בלבד וזהו הם וכל אשר להם בייחוד
וזהו כדעת רבי נחמיה שנעשרה הארץ כמשפך כמ"ש רז"ל
שהיה בולע אפילו נפה וכברה שהיתה שאולה ביד אשר בקצה
המחנה ישראל:

או יאמר ואם בריאה יברא ה' כו' וירדו חיים שאולה. יתכן
לפרש ע"ד שאמרו רז"ל המשל החיגר והסומא שומרי
פרדס כו' כן אחר המות חוזר ומחכרם בגיהנם לרונם. וזה יאמר
אם בריאה גוף ונפש הוא האדם. ואחר המות חוזר פעם שנית
וזהו יברא ה' שמחבר עוד הפעם הנפש לגוף כמו שהיה בחיים
ביקש משה רבינו ע"ה עתה לא יפריד ואח"כ יחברם כי אם ופצת'
הארץ פיה וירדו חיים שאולה. כאשר הם מחוברים עתה ולא
שיחזיר ויברא אותם ויחברם אח"כ לרונם בגיהנם:

וכל ישראל אשר סכיבותיהם נסו לקולם פי' רש"י ז"ל בשביל
הקול היוצא על בליעתן לדקדק הא כתיב ותנס עליהם
הארץ ויאברו מתוך הקהל ויהכין לפרש כמאמרם ז"ל בגמרא רבה
בר חנה הלך במדבר ההוא ושם היה חר שיועא ואמר לו תא אחווי
לך בלועי דקרח אצות מה שמעת ושמע שהיה אומרים משה אמת
ותורהו אמת. וכו' וזה יאמר ותנס עליהם הארץ ויאברו ואח"כ
וכל ישראל נסו לקולם אשר שמעו מהם כעובדא דרבה בר בר
חנה. כי אמרו פן תבלענו הארץ וזהו שפי' רש"י ז"ל בשביל
הקול היוצא על בליעתן כי בלועים הם חיים ועדיין לא מתו
ולא שנמלו תוך חריץ בקוע ומתו תוך הארץ כי הלא שמעו
קולם אחרי כן:

ולא יהיה כקרה וכערתו. כאשר דבר ה' ביד משה לו מילת
לו נראה כמיותר. ויהכין לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שאמר
משה רבינו ע"ה הנני לכהונתך הנני למלכותך כאברהם ואמר לו
הקב"ה

קיצור תורת פרשת קרח משה אלשוד קט

הקב"ה במקום גדולים אל תעמוד • וזה יאמר שהכתוב מזהיר שלא יהיה נקרח אף שהיה לו • או כעדתו שהיו ישראלים ולא עוד שאפילו למשה עצמו לא יקרב כי אם מורע אהרן ומסנו נשא ק"ו לכל באי עולם וזהו כאשר דבר ה' ביד משה לו בשבילו ממש כי גם הוא זר לפני זרע אהרן וכתרגם אונקלס בידא דמשרה לירא שגם הוא זר כאמור :

הרמו מתוך העדה • ואכלת אותם כרגע • ויפלו על פניהם • יתכן לפרש ע"ד רז"ל ר' אחא אול לכפר טרשא אתא לגביה אושפיזא לחישו עלי' כל בני מתא אמרו גברא רבה אחי הכי נזיל לגביה אחו לגביה אמרו לי' על אוכרנא אמר להו מהו א"ל דאית שבעה יומי בשארי מותנא וכל יומא אחתקף ולא אתבטל אמר להו נזיל לבי כנשתא ונתבע רחמי קמי קב"ה עד דהווי אזלי אתו ואמרו פלוני ופלוני נטו למות • א"ל ר' אחא לית עיטא לקיימא הכי דשעתא דחיקא אבל אפרושו מנכון ארבעים בני מתא בני נשא מאינן דזכאין יתיר עשרה עשרה לר' חולקין ואנא עמכון עשרה לווייתא דמתא לר' זווייתא ואמר ברעוות נפשיכון עניינא דקטורת בוסמין דקב"ה יהיב למש' וענינא דקורבניא עמיה • כן עברו תלת יומנא ועברו בכל מתא לארבע ויוותא והווי אמרין כן לבתר אמר נזיל לאינן דאוישי לממת אפרישו מנייכו לבחיהון ואמרו כרון וכר תסימון אמרו אלון פסוקיאי ויאמר משרה אל אהרן קח את המחתה וכו' ויעמד וכו' וכן עברו ואתבטל מנייהו שמעו • ההוא קלא דקאמר סטרא סטרא קמיייתא אוהילו לעילא • דהא דינא דשמיא לא אסרו הכי דהא ירעי ליבטלא לירא • הלש ליבא דר' אחא אדמוך שמע דאמרי ליה כר עכרית דא עביר דא • זיל ואימא להו דיחזרון בתשובה דחייבון אינן קמאי קס ואחזור לון בתשובה שלמתא וקבילו עלייהו דלא יתבטלון מאורייתא לעולם והחליפו לי' מתא מחסיא • ומדכרי המאמר נלמוד א' שהקטורת יועיל בפני המלאך שכת שלשת המלאך מתרפא ע"י הקטורת • ואם נצויר שהוא יתברך הסכה בידו בלי מלאך מחבל לא יועיל קטורת בלי תשובה • וזה יורה לשון סוף המאמר שאמר לר' אחא מן השמים אימא להון דיחזרון בתשובה דחייבון אינן קדמאי הנה יורה באצבע כי הקטורת הועיל בפני המלאך אך קמאי חייבן הסולא שוה להם לפני בלי תשובה ב נקח מהמאמר ההוא הקטורת יועיל

קיצור תורת פרשת קרח משה אלשיך

ויקיל גם לנוטים למות אחר שנגפם חמלאך הנוגף בהם כי כן צוה
למו לעשוה אח"כ אצל הנוטים למות ג' למה העמיד תחילה בכל
זוויות מהארבע זוויותא דמחא • ואח"כ ילכו אצל הנוטים למות
ולא צוה שילכו תחילה אצל הנוטים למות ויעשה הכל כבת אחרת
אך אין ספק שג' חלוקת הן • א' אשר כבר מתו • ב' אשר
הוכו במגפה ועודם חיים • ג' אשר נתעתרו להכות ולא הוכו •
והנה המתים חלפו והלכו אך השתי חלוקה צריכות תיקון • אך
בהדרגה והיא ראשונה הסיר כח הנוגף מלנגוף באשר לא שלח
בהם יד ואח"כ לסנוע מות טהמוכים בל ימותו • ע"כ תחלת
מעשהו היה לסבוב את העיר למנוע הששחית מבא עוד לנגוף
ואח"כ ללכת אל בתי המוכים ונוטים למות להחליים וז"ל הרומו
אך קשרה הלא אמר ואכלה אותם שהוא ע"י עצמו יחברך והיחכן
למה אמר הרומו אף שאם לא ירמו יבחין הוא יחברך בין צריקי
לרשעים לבלתי הכות את משה ואהרן • אלא שאמר משה ואהרן
שאין הקטורת מועיל בלי תשובה • לכך אמר הקב"ה הרומו •
כדי שיחנו לב לשוב ע"כ ויפלו על פניהם חייב כשאמר הקב"ה
הרומו שחשבו שאין פנאי להקטיר רק בזו הרגע נפלו על פניהם
בתשובה וכענין מאמר ספר הזוהר כי כוונת הנפילה שמוסר עצמו
למות וכאלו אמרו מותנו תהיהם :

ויאמר

משה אל אהרן קח את המחתה ותן עליה אש מעל
המזבח ושים קטורת והולך מהרה אל העדה וכפר
עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף יתכן לפרש הנה משה
הרואה באכפלקרוא המאירא ראה שע"י נפילתם זו נתקנו ב'
דברים א' ששב ה' מעשות הרעה אשר רבר ע"י עצמו וגם מלהיות
כרגע לכן אמר כי יצא הקצף מלפני ה' הוא אחר מהמשחיתים
הנקראים קצף מלפני ה' לפעור ולא יעשה בעצמו ולא יעשה
הקצף כרגע כי לא כן הוא רק לאט וז"ל החל הנגף לכן הולך
מהרה בו' כי יש תקוה :

ויקח

אהרן כאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל
הנגף • יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל חביאורש"י ז"ל
בי תלונתם היה על הקטורת כי אמרו הקטורת היה מיתם ופכלה
על ירו מתו גרב ואביהו על ירו נשרפו ר"ל אישוע"כ אמר אהרן
אם אשים הקטורת טרם כואי אליהם יוסיפו לחטא כי כראותם
המחתה בידו מלאה קטורת פה אחד יאמרו אכן גורע הדבר מי
עשה

קיצור תורת פרישת קרח משה אלשור קמא

עשה המגפה זאת אין זה כי אם חרב הקטורת כאשר עשה לר"ן איש ואוי' ישובו לאמר אתם המיתם את עס ה' לכן התחנכם ולא שם הקטורת במחחה למען יראו כי אירכנה שהחל הנגף טרם חרת קטורת ואח"כ נעצר ע"י הקטורת ואז יחזקו לו טובה על שומו הקטורת: ויתן את הקטורת ויכפר על העם וזהו שנחתו טעמו באומרו ויתן ולא אמר וישם כלומר כי עתה למתנה טובה תחשב להם הפך דעתם:

ויעמוד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה פ' רש"י ז"ל אחז את המלאך והעמידו על כהנו אמר לו המלאך הנח לעשות שליחותי אמר לו משה ציונו לעכב על ירך אמר לו אני שלוחו של מקום ואתה שלוחו של משה אמר לו אין משה אומר כלום מלכו אלא מפני הגבורה אם אין אתה מאמין הרבה הקב"ה ומשה פתח אוהל סוער בא עמי ושאל וזה שנאמר וישב אהרן אל משה ד"א שהיה מליון ומרגנין אחר הקטורת כו' אמר הקב"ה תראו שעוצר המגפה נראה לפרש דרש"י ז"ל בא לנו לומר דלא תקשח לך ממאמרם ז"ל במסכת שבת שרז זה סבר לו המלאך מותר ולשרה היה מסרב ער ששב אהרן עמו אל משה לזה פ' רש"י ז"ל דא' שהיה מליון ומרגנין אחרי הקטורת וא"כ התכוון אהרן שלא שם הקטורת קודם כווא אלוהים שאם ישים קטורת תיכף יוסיפו לחטוא וכתבנו למעלה שהיה שם ג' סוגים המתים אשר כבר מתו והמוכס אשר עדיין לא הי' מתים רק נוטים למות שלא היו מתים כרגע ואשר עדיין לא הוכו וראשונה דרך כלל נתן הקטורת לכפר על העם כל ישרוש בהם עור נגף וכאשר כתבנו למעלה בעובדא דר' אחא שלמד מהכתובים האלה לעשות כך ואח"כ על הנוטים למות וזהו ויעמוד בין המתים ובין החיים אשר המרה גוססין כי אשר כבה הוכה כנמסר לפרדיוט וקשה להשיב ממנו ועל אלו סירב המלאך עד שהצטרף זכור משה כי אמר המלאך שמסר את הרז זה כי די שיספיק הקטורת לבטל שלא יהיה נגף כלל אחר מעשה קטורת אך הלוקחים למות קודם נתינות קטורת לא רצה לחיותם וזה שפ' רש"י ז"ל כד"א כו' אמר הקב"ה תראו שעוצר המגפה שאף מי שכבר הוכה ועדיין לא מת הקטורת עוצר כי ע"י שים הקטורת לכפר כשל כח המלאך ולא יכול לגנוף עוד אך אלו שהיה מוכים קודם נתינת הקטורת לפי שאהרן לא נתן מיד הקטורת לפי שהי' מליון

קיצור תורת פרישת קרח משה אלשון

מליון ומרננין כו' והמוכים נשאר גוססין ועליהם שם אהרן להחיותם • ולא שוה לו בעצם רק לעכבם וזהו ויעמוד בין המתים ובין החיים הגוססים עמד בזכותו בין שני הכוחות וישארו בהווייתן ולא מתו וזהו ותעצר המגפה רצה לומר שהמגפה של הגוססין היה תלויה שעל אלו היה סירב כיון שכבר הוכה וגמסר לסרריוט ואף על פי כן זכירת אהרן עיכב הדבר שלא ימיתם וז"ל לשון עצירה ותעצר המגפה • ולא נחרצה המלאך ע"כ וישב אהרן אל משה שיעזור ג"כ בזכותו להקים גם את המוכים הגוססים ויהי כן לזה אומר והמגפה שהיה חלוי במוכים נעצרה והיתר עזורה עולמית וחיו :

והשיכתי

מעלי את תלונות בני ישראל • יתכן לפרש ע"ד שכתבנו למעלה שהיה הענין ככלימי רבי אחא בכפר טרשא • שאחר שהמגפה נעצרה ע"י אהרן במחתה אך עדיין לא עשו תשובה אדרבה לא סר מלבם הלזת ורננת אחר הקטרת באומרים אתם המיתם עם ה' על משה ואהרן הם מיתת הר"ן איש ושלא מאס בהם ה' והא ראוי כי נתנו מחתותם מהר"ן איש צמיו למזבח וכאלו משה ואהרן גרמו מיתת הר"ן איש כי בקל הית יכולים לבקש רחמים עליהם והנח אמרו רז"ל על פסוק ויבואו בני אלהים להתיוצב על ה' שהיה ראש השנה ובא ללמד קטגוריא י"ה שקטגור נברא מכל עון והוא מלאך משחית וקטגור ובתלונתם שהיו ישראל אומרים אתם המיתם עם ה' בראו המשחיתים ע"כ גזרה חכמתו יתברך להחזירם בתשובה והוא בעשות דבר שיוסר מלבם הרהור מעותם באופן ושובו בתשובה וע"כ אולם המשחיתים הצוחים בהשטנתם אשר נעשו בתלונתם ישתקו וישבו מלועוק וזהו אומרו והשיכתי מעלי את תלונת בני ישראל שישבו מלועוק וכן עשה ע"י המטות כמדובר :

פרשת חקת

וידבר

ה' אל משה ואל אהרן לאמר ואה"כ אומר אל משה לברו דבר אל בני ישראל ולא מצור דברו כמו בהחודש הזה לכם שם מיוחד הרבור אל אהרן עמו • יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כשאמר הקב"ה למשה אמור אל הכהנים בני אהרן

קיצור תורת פרשת חקת משה אלשיך קמב

אהרן נפשו לא ישמא כו' אמר לו משה ואם נטמא במה טהרתו ולא החזיר לו תשובה נחכרמנו פניו של משה. שנאמר ועוז פניו ישונה. ויש לדקדק הא אמרו רז"ל כי במרה קודם מהן תורה נתנו לישראל מרה איומה שבת ודינים וא"כ מה זו שאלה ואם נטמא מה תקנחם. ויתבאר ע"ד רז"ל שאמרו משל לשפחה שטינה פלטין של מלך כו' אמר הבא אמו ותקנח בנה כך חבא הפרה שהיא אמו של עגל ותקנה ועל זה יש לדקדק אם מרה מכפר על עון העגל המשל צורק אך לא כן הוא שהיא לטהר טבא מרת אך יש לומר בהר סיני פסקה המיתה והיה לנו חירות ממלאך המות ועי' עגל חזרה המיתה המחפשטת לשמא הנוגע ומאהיל וזהו אומרי טיגוף פלטין של מלך שהוא האדם כי חיכל ה' המה. כאמור ושכנתי בכותל ולא נאמר בתוכו נמצא בנוגע במה הוא זוהמת העגל שסיבב המיתה. לזה אומר חבא אמו כו'. והנה אמרו רז"ל שלא נענש אהרן והתאנף בו ה' רק על שעמר וההכיל כל היום ענין העגל שאמר הקב"ה מוטב הי' שהי' שנגין והנה משה חשב שתיקן אפר מרה והיה לישראל ולוים. ולא לזרע אחר כי על ידו הי' בא פומאת מת לכך שאל משה אם נטמאו הכהנים מה תקנחם. וע"כ כאשר שחק הקב"ה נחכרמנו פניו של משה על כבוד אהרן ואם השיב לו הקב"ה פרשח מרה לא הי' נראה שאפילו לאהרן יהי' תקנה שאז לא הי' אהרן עמו רק משה לבדו והקב"ה היה רוצה להורות שאהרן לא חטא כלל ולא דבק מאומה מן החרם וראוי שתאמר פרשת מרה על ידי אהרן לכן לא הושיבו עד שקבע פרשה על שם שניהם באומרו וידבר ה' אל משה ואל אהרן להורות כי כאשר על משה אין בושד על דבר העגל כי על השמים היה ויאות לו לאמר ענין זה גם לאהרן יאות לאמר שלא חטא כלל:

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר ת"א דא גזירת אורייתא ויתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל במדרש בפ' בראשית כי בעלילה בא הקב"ה על אדם הראשון שהרי אלמייס שנהר קודם לאדם היה כתובה בתורה אדם כי ימות באוהל וגם מלאך המות נברא קודם לאדם שנאמר וחושך על פני תהום וזה שאמר הכתוב זאת חקת התורה וכמו שתרסם אונקלוס דא גזירת אורייתא שבעלילה בא הקב"ה על אדם הראשון שהרי כתוב בה קודם שנברא אדם כי ימות באוהל והיה פיוס גדול למשה על שנחכרמו

פרשת חקת - אשה אלשיך

שנתכרעו פניו על כבוד אהרן • שאהרן לא הציב המיתה ע"י עגל • שאהרן לא חטא כלל • כאמור למעלה:

ויבאו בני ישראל כל העדה מדבר צין בחודש הראשון הוא חודש ניסן • כי אז עיינות ותהומות יוצאים סוף ימי

הגשם • וישב העם בקרש ותחת שם מרים ותקבר שם ולא היה מים לעדה יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי בהיות משה ואהרן

ואשר נגע יראת אלהים בלבם משפלים לקבור את מרים נשאו עיניהם ויראו כל המון ישראל באים אצלם • ויאמר משה כאשר

ראה מה המון הלו אמר לו אהרן אשריהם ישראל שהם גומלי חסדים בני גומלי חסדים הנה הם באים לגמול חסד עם מרים

והשיב משה אם כן היו באים כסדר תהילה שרי אלהים ואח"כ שרי המאות וכו' • אך כבואם בערבוביא אין זה כי אם על

תלונה ורעה יבואו ואז בשמעם את משה וירב העם את משה והניחו את אהרן • וז"ל וישב העם בקרש שכולם היה מיושבים

שם ולא קמו ולא זעו ממקומם ללכת לגמול חסד עם מרים ואין להם תואנה כי קברוהו במקום רחוק • וילאו ללכת למקום רחוק

כי לא כן נהגת שם ותקבר שם • וע"כ ראוי הוא יחסרו מים שהיה בזכותה וע"כ לא היה מים לעדה פי' מים היה רק לא היה

לעדה כדרך ואין פותר אותם לפרעה • פותרים היו אבל לא לפרעה כן כאן לא יכשו מי הבאר והוא מאמרם ז"ל בדרך

לשונם נסתלק הבאר ולא אמרו שיבשה מימיו כי באמת לא יבשה המים כי אם שנסתלק מהם:

ויקהלו על משה ועל אהרן וירב העם עם משה ויאמרו לאמר ולי גווענו בגוע אחינו לפני ה' יתכן לפרש

ע"ד שכתבנו למעלה שמלאך המות אף שמסר רז קטורת למשה היה ממאן שאמר הוא שלוחו של מקום כו' עד שחפס בו אהרן

ותליכו אל משה וזכות משה הכריחו והמנפה נעצרה • ולולי משה לא הספיק אהרן למנוע • סתחתם בעצם עיין למעלה בפרשת

קרח • וז"ל ויקהלו על משה ועל אהרן שהוא להתלונן על שניהם באומרו אח"כ ולמה הבאתם וכו' • ואחר הקהל היה

אומרים ולי גווענו ומי עיכב בידם זכות משה ואליה היה אומרים ולי גווענו וזהו וירב העם עם משה ויאמרו לאמר כי אל משה יאות לאמר ולי גווענו כי אתה עצרת את המלאך המות לכל גווע כלנו במנפה כי אהרן לבדו לא הספיק ואמר ולמה לא הנחתנו

קיצור תורת פרשת הקת משה אלשיך קמג

בנווע אחינו וכפי' רש"י ז"ל בדבר לימד שמיתת צמח מגורה
ממנה :

לא מקום זרע יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל כי היה כל נשיא
שבהם עושה רושם במשענתו מפי הבאר עד שבמו והמים
מן הבאר היו נמשכים ומחפשימים וגדלים אילנות מכל פירות
ורוח טוב שבעולם וכל מיני דשאים טובים וא"כ איך יאמרו שאין
בו זרע ע"כ אמרו לא מקום זרע לומר כי אינו מטבע המקור
מקרה בלתי מתמיד וכמאן דליתיה דמי והא ראי' בי אין מים
לשתות ואיך יהיה אילנות ודשאי' :

קח את המטה והקהל את העדה יתכן לפרש ע"ד מאמרם
ז"ל כי אחד מהמקומות שהמועט החזיק את המרובה היה
סלע במי מריבת קרש תוך ארבע אמות שנאמר ויקהילו משה
ואהרן את הקהל אל פני הסלע והיה ע"י מטה אלהים שמהפך
המקום לרוחניות שיחזק כולם מעין עומדים צופים ומשתתווים
ברוחים שהוא היות המקום כרוחני כמפורש למעלה בפרשת
בתעלותך וזהו קח את המטה והקהל את העדה :

ודברתם אל הסלע לעיניהם יתכן לפרש שנשדברתם
אל הסלע יהי' לעיניהם של כל העדה שיהיו
כולם בפני הסלע בתוך ר' אמות שהמועט יחזיק את המרובה
כאמור : טעם למה בחר ה' תהי' פתיחת הבאר ע"י ריבר
באמור ודברתם אל הסלע ועוד אמרו רז"ל ודברתם אל הסלע
שנה עליו פרק אחד או הלכה א' והוא מוציא מים ואיך יתכן
שעי' פרק א' או הלכה א' יצאו מים מן הסלע ויתכן לפרש כי
התורה נקראת לחם ונקראת מים תורה שבכתב הוא הלחם ותורה
שבע"פ היא המים והמן ורוחניות הבאר מבחינת שורש רהניות
שורש תורה שבע"פ והורה בו כי עם היותו רוחני מאכלו מתדבק
בנפש עם כל זה מקיים הגוף כן התורה עם היותה רוחניות
מתדבקת בנפש תתקיים גם הגוף וזהו כי על מוצא פי ה' יחיה
האדם גוף ונפש . גלסור מהמן שהוא לחם שמים הדבק בנפש
ועל ידה היה נבלע באברים וכאשר האכיל את המן רוחני מאיכת
רוחני שורש תורה שבכתב כן השקם יתברך מי באר מים רוחניות
מרוחניות תורה שבע"פ וכאשר המן עם היותו רוחני ובעל לחות
מה דרך גם עם כל זה לא היו חיים בלי מים כן תורה שבכתב
לברה א"א להתקיים כי כאשר מים מתקנין המאכל כן תורה
שבכתב

קיצור תורת פרשת הקת משה אלשיך

שבכתב בלי חירה שבע"פ לא תסכון לנו כי תורה שבע"פ היא
המפרשת ומבסמת חורה שבכתב ולמען ישכילו זאת נמנע הבאר
מהם בסילוק מרים למען יראו כי בלעדו יצמאו למים ולא הספיק
גם הזנת המן • ובוה יוכן מאמרס ז"ל שאמרו כל נשיא מי"ב
שבטים בכל חניו' היה רושם במשענתו על הארץ מפי הבאר עד
מקום שבטו והיו המים נמשכים כנחל מים כלומר כל איש יכול
למשוך מימיו לעצמו ורבה ופורץ ומתרחב לעוסק בתורה כי כח
רוחניו חי וקיים הוא • וע"כ הטיבו אשר דברו חז"ל שע"י פרק
א' או הלכה א' יתן מימיו וזהו ודברתם אל הסלע כי הוא הדבר
בעצמו וע"י המשה שהיה רוחניות ההויקו ד' אמות את כל ישראל
במקום הבאר שנחפץ לרוחניות מכח תורה שבע"פ חוץ ד' אמות
שם היה הוא יתברך כי אין להק"ה בעולם הזה אלא ארבע אמות
של הלכה ובאותן ד' אמות ישנו פרק א' הלכה אחת והיה חפצו
יתברך בזה להשריש אמונה בישראל כי עין בעין יראו מעלת
התורה שבע"פ ושעל ידה יחיה האדם ושאי אפשר בלתי • וע"י
העסק בה שפע עליון מתרבה ונמשך אל האדם וע"כ הקפיד כ"כ
הוא יתברך ואמר יען לא האמנתם בי כו' לכן לא תביאו אל
ארץ ישראל כי איכות ישראל ואיכות הבאר א' הנה רמו אל
שפינתו יתברך :

ויאמר לחם שמעו נא המורים יתכן לפרש ע"ד מאמרס ז"ל
כי היו ליצני הדור אומרים משה היה רועה את צאן
ותרו חותנו כמה שנים במדבר והוא בקי במקומות מבועי מים
אשר במדבר ויולך אותנו ויתלר אותנו כנס ע"כ נחמזר מעליו
ונעשו על כל סלע וסלע כיתות וכל כח היה אומר אם לא
שאתה יורע מבוע מים ידוע לכה תולכנו אל סלע ידוע לדבר לו
הוציא לנו מו' שלפנינו וכן כל כח מורה באצבע הוציא מו' או
מו' • וז"א שמעו נא המורים כלומר שאתם מורים באצבע זה
מורה באצבע סלע זה ואומר הוצא מו' זה ואומר הוצא מו' :
המן הסלע הזה נוציא לכם מים יתכן לפרש שאמר משה הנה
חסרתם וכו' ע"י הליצנות שהוא עון פלילי לפניו יתברך
ושפע הצדיק מתמעט כאשר אין הדור ראוי לכך והיה אומר בלב
אם אנסה לדבר אל הסלע ולא יועיל הדבור על חטאם ישימו לאל
מלחם ביתר נבואתי על כן ויך את הסלע :

יען לא האמנתם בי להקדשני לעיני בני ישראל יתכן לפרש
ע"ד

קיצור תורת פרשת חקת משה אלשיך קמך

ע"ד שכתבנו כי היה כל עינו ישראל לפני הסלע חוד"ד אמות ואמר הקב"ה לא על חנם היו עיני כל ישראל בפני הסלע אלא להראות לחם נס זה שע"ד דבור ויצא מים ואף אם היה חטאו בליצנור כאשר כתבנו בפסוק שמעו נא המורים לא היה עושה להם נס זה שיחזיקם ארבע אמות ואין זה רק שיראו כולם הנס ההוא דלא עביר הקב"ה ניסא לשקרא והיה לכם לשים לב על זה וז"ל לעיני בני ישראל:

לכן

לא תביאו את הקהל הזה: יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל א"ר חמא בר חנינא: לכן לא תביאו הקהל הזה הקהל הזה אין אתם מכניסין אבל לכל ישראל אחס מכניסין לעתיד לבא שנאמר וענחה שמה כימי נעוריה (הושע ב') זה משה ואהרן עיין שם:

המה

מי מריבה אשר רבו בני ישראל את ה' ויקרש בם יתכן לפרש כי אין המריבה על סיבת משה ואהרן כי אם על אשר רבו בני ישראל את ה':

ויקדש

בם יתכן לפרש: שמא תאמר למה מתו משה ואהרן על ידם כפי' רש"י ז"ל אך הובא בילקוט מאמרם ז"ל אמר הקב"ה שבחתי הוא שהוצאת ס' ריבוא מסצרים וקברתם במדבר ואחה מכניס דור אחר עכשיו יאמרו אין לדור המדבר חלק לעולם הבא: אלא שכך בצירן וחבא עמהן שנאמר ויתא ראשי עם כו' והוא ע"ד מאמרם ז"ל בילקוט פ' ברכה: מלמד שעתיד משה ליכנס בראש כל חבורה מקרא ובראש כל החבורה תלמוד וליטול שכר עם כל א' להורות שאף ישראל שבאותו דור יהיה להם חלק לעולם הבא: לו"א ויקדש בם ומלחא אנב אורחי' קא משמע לן: שהקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה שכל האמור למעלה חקל אשמת משה ואהרן: ואף שאמר המורים עיין למעלה שפירושו המורים באצנע: מן הסלע הזה: אך שאינו נושא פנים שמדקדק עם חסידיו כענין בקרובי אקדש: כי לא יבא אל הארץ על אשר מריתם את פי למי מריבה: יתכן לפרש ע"ד שפי' בעל השרשים מריתם פי דומה לו מלשון חילוף ושינוי על אשר החלפתם את פי חמורת מי מריבה וזהו הל"ד למי מריבה שהחלפתם בשביל מי מריבה והוא כי אם היו מדכרים אל הסלע דהיינו כאמור למעלה היותם שוניה פרק א' או הלכה אחת והיתה שכינה שרוי ביניכם והשכינה נקראת

קיצור תורת פרישת חקת משה אלשיך

נקראת פי ה' ואם היו מימי באר נפתחים ויוצאים ע"י ריבוך היה נקרא פי ה' ועתה הוטר לקרא מי מריבה לכך אפי' בלי שדרה לא יבא כי למעלה נאמר לא תביאו דרך שדרה ובכאן נאמר לא יבא:

ויראו כל העדה: כי גווע אהרן ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל זולת פי' רש"י למה בכו כל בית ישראל ובמשה בכו אנשים יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שישאל חשדו את משה ואליעזר שהרגוה את אהרן למשרה חשדו על שהיה מתקנא בו וכתב א' אומרת אליעזר הרגוה כרי שירש הכהונה עד שביקש משה להק"בה ופתח פי מערה ויראוהו או למ"ד שהראה הוא יתברך את אהרן במשה וידוע כי אין אדם מתפעל בשמיעת אוזן כאשר יתפעל במראת עין והנה במשה לא רואוהו כי הוא יתברך קבר אותו ע"כ לא התפעלו רק אנשים אמנם גבי אהרן ראוהו כל העדה פי גווע אהרן שריבה כל הנשים וגם ראו גוויעה כצדיקים עצומים וע"כ מדרו בכני שראו במער' כי לא כמות כל אדם מת רק כי גווע הכירו כבודו לכך נאמ' כל בית ישראל לרבו'גם הנשים: עיין בגליון שלי הארכתי: **ותקצר** נפש העם בדרך יתכן לפרש כשמת אהרן נסתלק ענני הכבוד והיה להם צער בדרך:

וידבר העם באלהים ובמשה יתכן לפרש שתקצר רק נפשי העם בהסתלק ענני הכבוד אמנם נפש משה הירח מדרכו חמיד כי ניכר בו קירון פניו שהיה מרכבה ובית אלהים והוא יתברך עמו בכל אשר הוא עושה ע"כ בהתלוננם על ה' ועל משיחו כללו בת"בה אחת ואמרו למה העליחנו כלומר ה' ומשה הגמזאים כאחר כי במשה נצב אלהים חת שפי' רש"י ז"ל באלהים ובמשה השוו עבר לקונו למה העליחנו שניהם שווים רצה לומר שתי רעות כאחת נמצאו א' התלונה במציאת ב' אופן הדבור שכללו שניהם בחיבה א' העליחנו לה' ולמשרה ודבור קשה מתלונה שהיה לוטר וילונו לז"א הכתוב וידבר העם באלהים ובמשה:

כי אין לחם ומים יתכן לפרש שהיה להם דברים רוחניים המן ובאר של מרים היה רוחניים כאשר כתבנו למעלה לכך אינם מהניקים את החומר: ונפשנו קצה בלחם הקלקל' יתכן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל שהיו יראים פן יבקע כרסם וכוונתם שהיה

קיצור תורת פרשת הקת משה אלשיך קמה

שהיה אומרים מי יתן והיה כאשר הלחם החומרי זן את הגוף ואגבו יכלכל הנפש כן לחם הרוחני זן את הנפש ונמשך אל היו הגוף אך ונפשינו קצה החולשה מגעת אל הנפש ע"כ גורו ואמרו כי לא רוחני בעצם לזון את הנפש רק קל קלות כפול וזהו אומנם בלחם הקללל שעקרו קל קל מאוד שעדיין לא נתעכל עד שיתקשר בקרבם וע"כ היו יראים פן ובקע כרסם שלחם חומרי מתעכל בקרוב וזה עדיין אינו מתעכל לשנים רבות וגם על המים היו אומרים הנה אם היה ערך המים רוחניים כפי ערך הלחם היו מבשלים באצמומכא אך הם רוחניים ואין מבשלים את הלחם כאשר אמרו אין לחם ומים כמש"כ כי אם רוחניים והלחם לא נשאר ברוחניותו בעצם כי הנה ונפשנו קצה בלחם הקללל ואין מים רוחניים מבשלים אותו שאינו ממזוג :

וישלח בעם הנחשים השרפים יתכן לפרש שהתלונה היה מעין נשיכת נחש ובמה שהשוו עבר לקונו בדיבר למה העלתונו שכללן בתיבה אחת דומה לנשיכת שרף שזולת הנשיכה שורף כאש לנשוק לזה שלח בהם מין נחשים שיש בנשיכתן הרגש שרופה בעצם :

ויאמרו חטאנו כי דברנו בה' וכך יתכן לפרש שלא אמרו חטאנו לשניכם כי אם בה' וכך התפלל אל ה' כי לא חטאנו רק אל ה' שהשוין לקונך והיה מעלה לך לכן התפלל אל ה' :

ויסר מעלינו את הנחש יתכן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל על פסוק ומקללך אאור כי יותר הקב"ה מחמיר בכבוד הצדיק באופן ראוי היה כ' מיני נחשים ושרפים כמצינו בפסוק מקוש נחש שרף ועקרב וכאן היה מין ג' הוא מורכב נחש שהוא שרף כד"א הנחשים השרפים והיה מקום להשיב להם משה חאיך אתלל עליכם שאתם אומרים שהחטאתם רק לה' כי מה שדברנו בה' וכך השוינך לקונך והי' מעלה וגדולה לך ולמה החמיר הקב"ה ושלח בכם נחש שרפים והיה לשלוח רק נחש או שרף לזה אמרו ויסר מעלינו את הנחש להורת כוונתם שהם אמרו שלא חטאו נגר משה רק נגר ה' ומה ששלח נחשים שרפים היה על עון השיחוף שהשוו עבר לקונו והיה שתי רעות כאחת א' התלונה וא' שאמרו העליתונו וכללו בזה שיחוף לכך כלל הקב"ה מין ג' נחש שהוא שרף אמנם למשה לא חטאו כאמור

קיצור תורת פרישת חקת משה אלשיך

כאמור • ויתפלל משה בעד העם סתם לא על שחטאו נגד ה' ולא על שנתנו לו מעלה לכך התפלל ה' רק בעד העם להשיב להם:

ויאמר ה' אל משה עשה לך שרף יתכן לפרש שבא להורות לו על עון השיתוף לא היה שרף רק נחש • רק שהחמיר בכבוד הצדיק לכך היה שרף לזה אמר עשה לך כנגוע לך וישובו מעון שחטאו לך שחטאו נגד משה:

ויעש משה נחש נהושת יתכן לפרש כי משה רבינו בענוותנותו עשה עיקר על שחטאו נגד הק"ה ואם שגם חטאו נגדו מהל להם ויטא הוא יתברך ק"ו מה משה ב"ו עובר על פשע כ"ש הוא יתברך • ובוה יובן כוונת רז"ל נחש נחושת לשון נופל על לשון • ולדקדק שאם לשון נופל על לשון ישנה ה"ו מצותו יתברך • ולא יעשה שרף אך הק"ה החמיר בכבוד הצדיק ואמר לו עשה לך ומשה החמיר בכבוד המקום ועל שחטאו נגד ה' ראוי להיות נחש לכך עשה נחש נחושת • לשון נופל על לשון להורות כי כוונת משה היה רק על מה שחטא נגד ה' שהוא החמיר בכבוד המקום • ולכך לא עשה שרף שהוא מוחל להם מה שחטאו נגדו • ואם ב"ו עבר על פשע ק"ו הוא יתברך שימחל להם:

על כן יאמר בספר מלהמרה ה' יתכן לפרש ע"ד הקושיא מאמרם ו"ל שהקשו בה נשתנה רפידים שצורה הק"ה בה והכית את הצור במטה • ופה ע"י דבור ודברתם אל הסלע • והענין כי עון רפידים היו שרפו ידיהם מן התורה וזה עון חמור וגדול כי ע"כ נחרב בית המקדש כשאחז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וג"ע וש"ד ולא ויתר על ביכול תורה ואותו עון היה כח קשה כצור למראה עינים כי היא הקליכה המבדלת בין מימי התורה למבטליה וע"כ העון היה מתייהם ברפידים אל הצור קשה אך בקדש סבלו עול תורה ולא רפו כל כך כמו ברפידים היה מתייהם העון אל הסלע • והנה ברמב"ם ז"ל בהלכות גרושין פ"י כי בהכות את הבלתי מקיים דברי תורה את יצרו מכים ואיתא בילקוט כשהנער קטן רבו מכה אוהו ומלמדו כיון שהגריל בדבור מייסרו • לכן ברפידים שהיה כצור העון • צוה להכות וכאן היה הצווי לדבר וכבר כתבנו שבתורה שבכתב יש כל תורה שבע"פ שהוא שאין פרושו מהגלים אלא ע"י תורה שבע"פ ע"פ המדות שהתורה

קצור תורה פרשת חוקת משה אלשור קמו

שהתורה נדרשת וזה יאמר על כן יאמר בספר הקושית כמו מה נשתנה
שברפירים נקרא צור וצוה להכית ובקדש סלע וצוה לדבר וכמוהו
רבים לאין מספר וזה מלחמת ה' שלוחמים ע"י משה ומתן של גמרא
להוציא האמת מתוך הויכוח :

ומשה בארה היא הבאר אשר אשר ה' למשה אסף את העם
ואחנה להם מים ויתכן לפרש שהם שתי ראיות א'

למה הוצרך לאסוף את העם כדי לתת מים ב האך אמר השם
יתברך מן הסלע יצא מים ע"י הדיבור אף אין זה רק כאשר כתבנו
למעלה כי פי הבאר נכרא בין השמשות כי זה כתב בראך ה' במלאכות
ה' והוא באר רוחני מעיי' תורה שבעל פה הנמשלה למים וע"כ
החזיקה מועט את המרובה אל פני הסלע ע"כ היתה האסיפה כול
העדה על פני רס"ג כמבואר למעלה תוך ד' אמות של הלכה
כמאמר ז"ר שגר עליו פרק אחר וע"כ יפוצו מעיינותיה חוצה :

אז ישיר ישראל את השירה הזאת יתכן לפרש כי עד כה לא
שררו גם מא' ניתן להם רבאר כי לא הכירו ענינו עליו
באר ענו לה יתכן לפרש שאמרו שלא ראוי להכות במטה רק עלי
באר ענו לה כדיבור ורברו אליה כי לה יאתה ולא הכאה חלילה
כי הבאר הזאת אינה כיתר בארוח כי היא תורה :

באר אשר חפרוה שרים יתכן לפרש ע"ד משר"ל בכ"ר היא
אברהם ויצחק כי בארות ההם היו חוששי חורה והחפירה
היא עומק הלימוד שבהם שידעו אפילו ערובי חבשילין : כרות נדיבי
עם ברפירים זקני ישראל במחוקק זה משה במשענותם הם הנשיאים
במשענותם וקודם טחן הורה לא היו מימיה מרובים אח"כ וממדר
מתנה לישראל אח"כ נעשה נחלים י"ב נחלים וז"א ומתנה
נחליאל כו' :

כי חשכן עיר סיהן והוא נלחם במואב כו' על כן יאמרו המושלים
באו חשכן יתכן לפרש ע"ד פי' רש"י ז"ל והשכן משל מואב
היה וע"ד שאמרו רז"ל יאמרו המושלים המושלים ביצרן באו
ונחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ולפי שכתוב אל חצר אח מואב
לפיכך כתב לנו והוא נלחם במואב וסיחון לקחה מהם ועל יח
שהרה לישראל והשעם שמביא רש"י הג"ל יתכן לפרש ע"ד זכור
בת לוט כמאמר ז"ל לשוכחה שרות יצאה ממנה ואין זכחה לכך ע

עברה

קיצור חורח פרשת חוקת משה אלשיך

עברה שעשחת * אך הוא כי אשרה בלבה בואו ונחשב הפסד מצוה לשכב את אביה כנגד שכרה * לקיים העולם כי היא חשבה שהיה כדור המבול שלא היה בעולם כי אם הן ואביהן כאומר ואיש אין בארץ לבא עלינו כדרך כל הארץ וזה יאמר והוא הנלחם במואב כו' על כן יאמרו המושלים בואו חשבן המושלים ביצדם כמעשה ברת לוט שאמרה שחשבה הפסד מצוה כנגד שכרה וזהו אומרו על כן שהוא נמשך אל הקודם:

פרשת בלק

וירא בלק כו' את כל אשר עשה ישראל לאמורי יחזן לפדש ע"ד שבחבנו למעלה על פסוק והוא נלחם במואב וסיחון לקחה ממנו ולולא לקחה סיחון האמורי במואב לא לקחה ישראל כי נצטוו אל חצר אח מואב וזהו וירא בלק אשר עשה ישראל לאמורי ולא למואב כי כתיב אל חצר אח מואב ואם לא היה חשבן לאמורי לא כבשה ישראל רק שנשחר כסיחון * ע"כ בלק לא פחד כלל כי לא יצברו פיו וחברך כי מצות מלכו של עולם עליהם * ויגר מואב מפני העם רצה לומר מפני ישראל הכשרים לא פחד רק המון עם בלתי צדיקים שלא ישיתו לב אל המצוה ולא יוכלו הכשרים לעכב ביד כל העם כי רב הוא:

ויקץ מואב מפני בני ישראל יחזן לפדש * ע"ר מאמרם ז"ל במדרש שסיחון היה נלחם במלך מואב הראשון והוא נטל ארץ מואב * ובלק היה אז בשלקת סיחון ארץ מואב הירא' מנסיכי סיחון * וכאשר הכריח רא"מ ז"ל בפירושו לרש"י ז"ל וכאשר עשה ישראל לאמורי במלחמות חשבן ובנוחיה שם נמצא וזה בלק עם סיחון מלכו ע"כ ויקצו מפני בני ישראל שיהיה להם היתר לקח את ארצם * ועוד שהם בני ישראל היא יעקב אביהם שאמרו וז"ל הקיל קול יעקב ויחפלו לו שיתן ה' את מואב בידם ויהיה להם רשות להצר את מואב * וגם עונ נטל כל ארץ בני עמון שנאמר כי רק עני מלך הבשן וגו' וכל הבשן מטלכת עני כו' באו ישראל ונטלו משניהם סאין בו עוולה והיו אלו רואים את ארצם ביד ישראל והיו אומרים לא אשר להם הק' בה כי לא אהן כארצו ירושה * והרי

קצור חורח פרשת בלק משה אלשיך - קמו

והרי בעת ארצינו לפניו לכך היו מחיראין וזהו ויקץ מואב:
ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא יתכן לפרש ע"ד פי' רש"י ע"כ יאמרו המושלים בלעם שנאמר בו וישא

משלו המושלים בלעם ובעור והם אמרו באו חשבן שלא היה פיתון יכול לכבשה והלך ושכר את בלעם לקללו וזהו שאמר בלק כי ידעתי את אשר חבדך טבורך וכו' וז"ל ובלק בן צפור מלך למואב בעת ההיא אך לא בעת שקלל בלעם את מואב כי אדרבה הנצוח היה אליו כי היה מנסיכי סיחון ונהנה מואכים היו שונאים לבלעם מפני שקלל אותם ובלק לא היה שונאו כי אליו היה הנצוח ע"כ אומר וישלה מלאכים הוא לבדו שלח מלאכים הם זקני מואב וזקני מדין לכן נאמר לשון יחיד וישלה:

והוא יושב ממלי ועתה לכה גא ארה לי יתכן לפרש ע"ד פי' רש"י ו"ל ממלי חסר כתיב קרובים להכריחני כמו כי אמילם ופירושו כי נחירא שמא בלעם ישיב לבלק הלא מצוח אלהים עליהם לבל הצר למואב ועורבן חפול חתת אלהים על בלעם פן יעשה לו ה' כאשר עשה לפרעה לכן אמר והוא יושב ממלי לשון כריחה שכל להכריח שרוצים לעבור מצוח ה' ולא תירא מאלוהיהם שאדרבה יהפך להם לאויב שרוצים לעבר פי' לזה אומר ועתה יש לך זמן היחר לכה כו':

והשבת אחכם דבר כאשר ידבר ה' אלי יש לפרש ע"ד שכתבו רז"ל שכל ישעו וכל חפצו של בלעם היה לארד אלא שהיה מבקש לעשות בהיחר ולזה יאמר כאשר ידבר ה' אלי שהם עובדים מצותיו וחבא חאוותו אל הפועל:

ויבא אלהים כו' ויאמר מי האנשים האלה עמך פי' רש"י ו"ל להטעותי בא רצה לומר כמו שהטעה הוטעה דהיה לו לחשוב הטעני יתכרך ופלא הו והלא הכל גלוי לפניו ויתברך אך אמר שה' יאמר אליו שילך לקלל מפני שרוצים לעבור על מצותיו אל תצר את מואב ויוצא חאוותו אל הפועל לקללם בהיחר אך אל דעות ה' שאל לו מי האנשים האלה עמך דייקא שידע אני מה שכלבך וזה עמך והוא לא דקדק מילה עמך רק מי האנשים האלה ואמר פעמים שאין הכל גלוי לפניו אין דעתו שזה עליו וזה שפי' רש"י ו"ל להטעותו בא כו':

ויאמר

ויאמר כו' בלק בן צפיר מלך מואב שרם אלו כדומר אשר צוה לבלתי הצר את מואב שלח אלי והנה עכרו מצותיך. לא תאמר אם העם כי ברוך הוא כי ברכתם אוררך ארור לזה יאמר כי ברוך הוא והשטר טברכתם שאליו חשוב :

כי כבוד אכבודך מאוד גבל אשר תאמר אלו אעשה ולכת קבה לי את העם הזה יחכן לפרש כי לראשינים אמר ארם ולאלה אמר קבה ויחכן לפרש ע"ר ש' י' רש' ז"ל קבת קשה יותר מארה שקבה הוא כנוקב ומפרש דזה יאמר כי כבוד אכבודך מאוד וכל אשר תאמר אלי אעשה ובחנאי ולכת קבה אך לא בארירה בלכר והיה לו כל הכבוד ועושר גדול כפי' רש' ז"ל על מלא ביתו כסף וזהב שהיה רוצה כל כסף וזהב של ב"ק בהנאי קבה ויען בלעם כו' אם יחן כי לעשות קטנה שהוא ארה יא יעלה על רוחכם גדולה שהיא קבה ומחמיה על מאמרים שאמרו שכבוד וחון יחננו לו שיעשה הגדולה :

ויבא אלהים כו' ויאמר לו אם לקרא לך באו האנשים קום לך אחם יחכן לפרש שהשם יחברך לא היה רצונו רק אם בחירתו רעה ולא יוצרכו להפציר רק אם לקרוא לך לא אמר לו הוא יחברך שלא ילך אחר שבחירתו לילך וגם בהליכה עצמה אפשר שיאור או לא יאור או יברך כאשר היה וע"ד מאמרים ז"ל ראויים היה הברכות ליאמר כפי משה והתוכחת מפי בלעם אלא שרצה הק"ה שבלאך רע יענה בעל כרחו אמן ומ"ה יצא הרבר שיברך בלעם את ישראל בכל הברכות ולכך לא מנע הבחירה בהליכה שהוא יחברך דעתו שילך ויברך לכן אשר קום לך :

ויחר אף אלהים כי הולך הוא יחכן לפרש הרשות היה לילך לבלתי הפך הבחירה בהליכה ודעת השם הידי שילך ויברך כאשר כתבנו למעלה אמנם הוא כדעת עצמו עומד בבחירתו הרעה וחנה האף הוא א' טמלאכי רעים שהם אף וחמה וקצף ולא הניחו הוא יחברך ביר האף שלא יכה בו נפש על בחירתו הרעה וזהו ויחיצב מלאך ה' בדרך לשטן לו וכפי' רש' ז"ל מלאך רחמים היה והיה רוצה למונעו מלחטא ולמה עשה דא יחברך כבה אף לפי דרכינו הוא להעביר מעליו את האף שם בשקינו

קיצור תורת פרישת בלק משה אלטד קמח

במקומו כי בראות שמלאך רחמים ניצב עליו פירש האם באופן כי להיותו מלאך רחמים לא הסיתו ולהיות לו לשטן חוכיתו כאשר נבאר :

והרא האתחון את מלאך ה' נצב בדרך וחרבו שלופה בידו • יחנן לפרש ע"ד הקדמה ידועה שאין הק' בה מהפך הבחירה אם לא לפעמים שהוא סתירה לאדם שלשה פעמים והוא מחזק ברשעו וגם הוא להצר לאיש או לאנשים צדיקים • מהפך הוא יחברך בחירתו כאשר פצינו בפרעה כי היא יחברך היה מהזיק לבו הפך טבע בחירתו ומכחו • והוא ע"ד שלשה פעמים ע"כ נבר ועד ארבעה לא יושיבנו • כך הראה הק' בה מלאך ה' וחרבו שלופה בידו נגד כל הקמים על ישראל עמו וכאשר עשה לפרעה ועמלק וכיחון ועין על אודות ישראל ולא על בלעם שלף חרבו ולא על האתחון הורה שהוא כא להכותה • רק להורות שהתירב שלופה נגד כל הקמים על ישראל :

ותמ האתחון מן הדרך יתכן לפרש שהורה בזה שמי שראהו נטחה מן הדרך טלפניו יחברך שראתה חרבה שלופה בידו נגד המיצר לישראל כן היה ראוי לבלעם שיטה מן הדרך כלפניו יחברך באופן כי טוב טעם ודעת היה לאתחון טלפני המלאך שנטחת כל כך עד הוציך להכותה • וזה היה לפני מלאך ובלעם לא נטה דרכו לפני ה' וא"כ זה היה להתראה אחד לבלעם כי מפורסם היה הדבר :

ויעמר מלאך ה' כמש"ל הכרמים נדר מזה וגרר מזה יחנן לפרש ע"ד שבלעם היה באשים האתחון על סגלחצה אל הקיר • כן היה לבלעם להאשים שהוא יחברך שם לפניו נדר מזה כאומר אליו לא חלך עמהם לקוב כי אין נדר קביעה מרחוק כי אם כהיותם לפניו ומביט בהם • לכך אמר לו לא חלך • ואמר אם לא אלך אאור ממקומו שם גם נדר מזה כאומר אליו לא תאור את העם וכאמר נרחע האתחון היה לבלעם להיות נרחע לאחוריו וכאשר האתחון כשגלחצה אל הקיר הכית אותה • כך היה לבלעם נדר מזה ונדר מזה וגלחץ הוא וצדד ונרחק לפרש רבר ה' שאמר לו לא חלך ופירש הוא ה' אמר לא חלך עמהם • עמהם לא אלך כי אם עם נכבדים סאלה • ועל לחץ מזה ראוי ג"כ להכות אותך והרי זו התראה שני :

ויוסף

קיצור תורת פרישת בלק משה אלשור

ויוסף מלאך ה' עבד במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל. יחכן לפרש שפעם שליחית נהראה במקום צר שאין שוב פירוש לצדד בבלעם כי נילר לו הק"ב שה לא ינית בבחירתו שאמר לו אך את הדבר אשר אדבר אליך אחו חעשה היה לבלעם לרכוב ולבלתי לבח כמו שעשה אחזן שחרכץ חתה בלעם ויחר אף בלעם ויך את האחזן במקל. זו היה התראה שלישית שראוי להנחו באף :

ויפתח ה' פי האחזן והכן לפחו שהירה כזה כאשר הוא יחברך פותח פי האחזן לדבר שאינה טבעה כך אשים בפך מה שאינו משכעך ורצונך. כינ' התראה היה לך. והאחזן אינו כחי מרבר לא רצה לילך מפני המלאך שחרכו שלופה נגר הקמים על ישראל. ואחיה חי מדבר היה לך להרגיש בפעם הג' כשאמר ה' אך את הדבר כו'. ולא אמר ה' לו שישכח ויחזיר רק לקח ממנו בחירתו והכריחו והיפך הקללה לברכה שאם חזר לא היה מוכרך והק"ב רצה שאלאך רע יענה בעל כרחו אמן. ויהי על ידו כמאמרם במדרש רבה שלא יאמרו משה אוהבם ברכו ובלעם שינאם קיללן :

ותאמר האחזן לבלעם כו' יחכן לפ"ש כי אפילו בחוכמת אחזנו לא יכול לעמיד ואיך יעמוד כו' כמשרז"ל שהיה עולה בדעתו שינצח בטענית כאומר עכרו בריהך ככואם לרצר ארת מואב וכאשר אשר בלק בן צפור מלך מואב שלח אליו :

אולי נטחה מני פי' רש"י ז"ל אולי כמו לולא שפעמים משמש אולי בלשון לולא ופירושו דרש"י ז"ל מדקדק שנפסוק נאמר שאמר מלאך ה' ותראני האחזן וחט לפני. והאיך אומר אח"כ אולי נטחה לזה פי' רש"י ז"ל לשון לולא. ולדרכנו יחפרש שהיה דברי המלאך אל בלעם וחט לפני אולי נטחה מפני בלשון בחמיה לא כן הוא רק המיד לפני שהמלאך כשליש עולם ואולי חאמר שננטחה מפני לגמרי זה אי אפשר כי אם בהטוחה עדיין לפניו וא"כ ק"ו לשכינה האם תיכל להטות אל מקום שלא יהיה לפניו יחברך להשגיה בריצויו אליו לומר היעלה כדעתך שהכנת מקום שהוא נגר זכורת ישראל להכפיק למנוע רצונו יחברך מלהטיב. כי אנה תלך מרוחו :

כי עתה גם אוהבה הרגתי ואותה החייתי יחכן לפרש ע"ד שאמר בלעם אל האחזן לו יש הרב בידי כי עתה הרגתיך

ופירושו

קיצור חורח פרשת בלק משה אלשיך קמט

ופירושו כי דרך האהון להכות במקל ולא בחרב כי אם לאיש שונא וזה היה מאמרו הנה עד כה לבעל חי שאינו מדבר חשבתיך והכתיך במקל אך כי עתה שנעשית בח' מדבר בהכעיסך אותי בהרב הרגתיך בדרך איש לאיש ועל זה השיב ג' המלאך כי עתה גם אותה הרגתי לומר כי נהפך הוא שעתה שהורעתיך כי טובה היה האהון למלאך ממך לה' עתה ראוי היה גם אותך הרגתי ואותה החייתי והוא ע"ד מאמרו ז"ל כי מאמר מילח גם אותה כלל' שהרג את האהון מפני כבוד בלעם כצו שפי' רש"י ז"ל שחם הק"כ בה על כבוד הבריות כו' וטובה יאמר כי עתה גם אותך הרגתי כמות ואותה החייתי אחרי כן ולא אותך כי יותר ראוי לחיות היא ולא אחי' מפני כבודה משחתי אחי' ולא היא מפני כבודך כי טובה היא ממך וע' כ' אחרי הרגי אותך היות מתייה אותה והנכון שלא עשה כן ע"ד שכתבנו למעלה כי רצה הק"כ לברך את ישראל על ירו כאמור לך עם האנשים כו' ואפס את הדבר אשר ידבר כו' רצה לומר שאין הק"כ רוצה שתשוב ותחזור רק לך למען הדבר הברכות שרצה הק"כ שיהיה הברכות מפני בלעם כמדובר ועל פי זה יבואר מאמרו ז"ל מן החורה ומן הנביאים ומן הכתובים מצינו שכורך שאדם רוצה לילך מוליכן אותם החורה אם לקרא לך בא' אנשים קום לך אתם ומן הנביאים שנאמר אני ה' מלמריך להועיל מדריך בירך חלך מן הכתובים דכתיב אם ללצים הוא יליץ ולענוים יחן חן כו' ויחן לפרש למה צריך ג' ראיות מן החורה ונביאים וכתובים ויתבאר בהזכיר חחילה מאמרינו על פסוק כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד שהוא פירושו ע"ד הכתוב אל הירא מפחד פתאום ומשואת רשנים כו' ויש לדקדק איך יצילנו משואת רשעים אחרי היותם בחירום לא ינעם מאמר יזמו לעשות יז' כי ה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד רצה לומר לא שינעם בחירהם כי אם שיניחם לעשות הלכד עד תומם ואח"כ ישמור רגלך מליפול בלכד והנה שלשה בחינות המה בבחינת האדם א' כהליכת בלעם כי בהליכה עצמה אין רע שאפשר יאמר אחר שילך או יכרך כאשר היה ב' שילך לעשות טובה ג' שילך לעשות רעה כפעולת מעשה רעתי לצדיק הצד השוה בהם לא ימנע הבחירה כי אם בדרך שרצה מוליכן אותו עם כל זה יש הפרש כשהוא בדבר היולי

קיצור תורה פרשת בלק משה אלשך

פיתחין וזה כי הוא יתברך אמר לבלעם לא חלך עמכם לא תאמר
והוא היה רצה רק ללכת לבד הנשיהו לו ופתח לו וזהו מן התורה
שנאמר אם לקרא באו האנשים קום לך אחם אך לא יסיע אך
כשהוא חולך לעשות מצוה וטובה מולוכן או חו בסיוע ומביא ראייה
מביאים שנאמר אני ה' מלמדך להועיל מדריךך בדרך חלך שהבא
למחר מסייען או חו וכשהוא לעבור פיו יתברך באשר נאמר לבלעם
לא חלך ורצה ללכת להצד לצדיקים אז מניחים לו יעשו חפצם
רק הק"ה לענוים יתן חן להצילם לבלתי בא הרעה אל הפועל
וזהו מן הכתובים אם ללצים הוא יליץ ולענוים הם הצדיקים יתן
חן להצילם :

מה

אקב לא קבה אל ומה אזעם לא זעם ה' יתכן לפרש ע"ה
הכתוב אל וזעם בכל יום לו"א מה אקב לא קבה אל כי
אם זעמם שהוא רגע שהיה יודע ועוד אל חסד הוא לכך חזעמם
כרגע שהוא מעט ולזה אמר מה אזעם לא זעם ה' שהוא רחמים
ולפעולה מדחמים הוא חסד והזעמם בכחית חסד ואיך התהפך
להם לרעה אם לא בעון גדול שעשו או ע"י שעתידן לעשות
בבמות בעל :

ובגוים

לא יתחשב יתכן לפרש ע"ה מאמרם ז"ל על מילת
גוים וי"ר בכקום וי"ו גוים כתיב אמרו שני נאים ר'
ואנטונינוס כי בזה היה השיו ולא בנדר איכות שחי אומות וגם זה
עם זה עם אנטונינוס שהיה גר צדק וזה יאמר ובגוים לא יתחשב
שהוא באומר שני גוים בבטנך כי חשבן אומרו שני אינו על יעקב
ועשו כי אם על אנטונינוס ורבי :

ומספר

את רובע ישראל יתכן לפרש ע"ה שאמרו רז"ל על
שכט לוי למד או חו שכט לכנור מן הכטן שטפת זרע
במעי אדם כוללם במספר עם הנולדים שזל כן נמנו שבעים נפש
זהו ומספר רובע ישראל לא איש אל ויכזב יתכן לפרש ע"ה
שהשיב ירמיהו אל חנניה הנביא שהיה מתנבא שלום באמור לו אם
כדברייך לא יעדר הטוב כי הנה הק"ה חוזר רק מהרעה במצינו
וינחם ה' על הרעה ובטובה אפילו על חנאי אינו חוזר ולזה
אומר לא איש אל ויכזב וכפי רש"י ז"ל כבר נשבע להם להשיאם
ולהורישם את ארץ כנ' :

ובן

קיצור תורת פרשת בלק משה אלשך קנ

ובן אדסו ויחנכם פירושו האדם מחנכם על הטובה • אבל הק"ה מחנכם רק על הרעה :

ההוא אשר ולא יעשה • ודבר ולא יקימנה ופירושו ממאי דסליק שאמירה רכה וטובה אפילו על חנאי אינו חוזר לזה ואמר בלשון חסי' כשאמר היא טובה ולא יעשה • ודבר שהיא קשה • אז ולא יקימנה כי ניהם על הרעת באופן מחנך הארץ לא ישוב ממנה :

הנה בך לקחתי יחנך לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שכחנו למעלה שראוי היה הכרכות שיאמר משה רבינו ע"ה והחוכחת מפיו כלעם אלא אשר הק"ה שאין ראוי יכניע ורשע ההוא את בני כי אם אדרבה כי יהיה הברכות על ידו כי מלאך רע יענה בעל ברחו אמן • וכזה יאמר ראה נא חשקו יתבודך לבך ישראל ממני מראה כי בך לקחתי ולמשה היה יאוח לבדך וגנבות הם אתי חוץ מבעי באופן היה קל להפך הברכה ועם כל זה זכרך ולא אשיבנה ולא אוכל לשוב מהז כל חפץ ה' לברכם :

אל מוציאם ממצרים כחועפת ראם לו עיינפי' רש"י ז"ל • חועפי' אלו השדים ובגמרא חועפת אלו מלאכי השרת ראם אלו השדים ויחנך לפרש שאמר כי היה יכול הק"ה להוציאם ממצרים ע"י מלאך או שרף שימית את המצרים אך כי רצה הוא יתבודך באהבת ה' עמו בנו בכורו להוציא ע"י עצמו כאומר ועברתי וכו' אני ולא מלאך וכו' והוא אל מוציאם ממצרים בעצמו עם היות כן בחועפת ראם לו שהם מלאכי ש"ח ושדים יש לו שהיה יכול להוציאם על ידו ולא עשה כן כי אם הק"ה בעצמו הוציאם :

מברכיך ברוך ואוררך ארוך יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל בבראשית רבה פ' ס"ו אוררך ארוך ומברכיך ברוך אלא כלעם שהיה שונא פתח בברכה וסוים בקללה • שהיה הוצה שהקללות ילך אחר החיתום ויהיה קץ וסוף שיעמרו עד עולם ויצחק שהיה אוהב פתח בקללה וסוים בברכה כדי שיעמרו עד עולם ועד לזה אמר בלעם מברכיך לשון רבים וסוים בלשון יחיד ולא אמר מברכיך ברוכים לפי שהיה שונא וסוים בקללה • ולקללה תחשב לו • אף שהיה מברך אותם בלבו היה לקללם • לזה אמר מברכיך בלב שלם ברוך למעט ארץ עצמו שלבו לא הירה כפיו • ויצחק סוים בברכה שכפיו כן לבו שוין

קיצור תורת פרישת בלק משה אלשוד

סיום בברכה :

וירא את הקני פי' רש"י ז"ל הם בני יתרו כו' וישא משלג ויאמר אוי מי יחירה משמו אל יתכן לפרש שאמר מוכרת המורש מאלהי נכר כאומר על הקני איתן מושבך שכפר בע"ז עם היותו כומר לע"ז ולא הניח ע"ז שלא עברה ויוצב לו בכל הכתוב אמר מעתה על הבלתי עושה כן כי אם שם לו אל מעצמו וזהו אוי מי האיש יחיה מחמת שומו אל ולא עובר אל מי שהוא בוראו ושברא כל העולמות כרצונו ויחברך :

וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מחוך העדה ויקח רומח בידו יתכן לפרש ע"ד שאמרו כל עצמותי תאמרנה וכו' שמספר מצות עשרה רמ"ח כנגד אנשים של אדם ועל כל מצוה סדרו לנו קדמונינו ברוך אתה כו' אשר קדשנו במצותיו שהוא ע"י מצותיו יתברך אנו מתקדשים ומטהרים גם החומר שבנו והנה יתכן לומר כי פנחס היה חושש שפן יקרנו כחור שגא במעשה העגל ויהרגוהו ויגרל הקצף שיהיה בידם ג"ע וש"ד מאיש כמוהו ולא יוכלו קום ח"ו לזרה אמר וירא פנחס ומה ראה היותו בן אלעזר בן אהרן הכהן כי יש לו זכות אבות וגם ויקח רמ"ח בידו הוא זכות אבר"הם שעולה רמ"ח לומר שגם הוא בקדשו שם שמים יצילהו ה' כאשר עשה לאברהם באור כשדים שלא מרת וכן הירא כי יב נסים עשרה לו הוא יתברך להצילו כמאמרם ז"ל :

פרישת פנחס

וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב הסתם מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם לכן אמור הנני נוחן לו כריתי שלום כו' יתכן לפרש ע"ד מאמר רז"ל על פסוק הנה אהרן אחיר הלוי כי אמר לו הוא יתברך הנה היית ראוי להיות כהן ואהרן לוי אך ע"י סרבך בשליחות נהפך כי אתה לוי והוא הכהן עוד מאמר רז"ל על ענין העגל שאמרו שהיה אף וחמה מתוהים על ישראל ואמר משה להב"ה

קיצור תורת פרשת פנחס משה אלשיך קנא

להב"ה סלק אתה את האף ואני את ההמה וכן הוא אומר לולא משה בחירו עומד בפרץ לפני להשיב חמתו מהשחית אף הב"ה ביטל את האף כאומרו קימרה' כאפך וגבא אל הענין והוא כי אמר אלהים הנני בא להורג כי אם לפנחס אתן כהונת עולם על אשר השיב חמתי מהשחית והלא יתחמץ לב משה בשומעו כי ואמר הלא פנחס לא היה בן כהן כי בהולדר עדיין לא נמשח אביו ולא היתה הכהונה ראוי' אליו וע"י השיבו הוסתו יתברך מהשחית נחכה בן ואני שמתחלה היתה הכהונה ראוי אלי למה לא נחכהני ע"י השיבו את חמתו יתברך בעל כו' כאומר לולא כו' ע"כ מה עשה הק"ה תחילה פנים את משה ואח"כ הודיע לו ענין הכהונה והו' וירברר ה' מה שאל משה ראוי לאמר להיות הרבר גונע אליו שהוא להפסיד רעתו והוא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן אני קורא בן כהן כלומר כי כהן אחשיבחו והטעם כי גם שאתה השבת חמתי מהשחית זר היה יותר והוא באומר השיב חמתי מעל בני ישראל שכבר היתה פועלת הפורעניות כי כבר מתו כ"ר אלף איש ומעליהם ממש השיב מרה שאין כן אתה שעדיין לא היחלה החימה להיות פועלת שנית שהערה נפשו למות וקדש שם שמים ברבים ו"א בקנאו קנאתי בחונם כו' לכן אמר הנני נותן לו כו' הנני נותן לו את בריתי שלום יתכן לפרש ע"ד אמרו רז"ל כי שלום זה הוא היים נצחיים כד"א ברוח היתה אתו החיים והשלום שנפרע מרה כנגד מרה הוא עשה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים והחייה את כל ישראל לכן אומר הנני נותן לו לשון מהנה והוא בריתי שלום שיהי לו חיים של שלום ולבא אל הענין למה קרא הכתוב לחיים שלום נזכיר מאמר ז"ל והוא מירש שוחר טוב על פסוק כל הנשמה חלה יהוה לנפשו של אדם עולה ויורדת תמיד לצאת ממנו שמשחוקקת לשוב אל שורשה לשוב אל אלהים אלא שרואה את הק"ה מלא כל הארץ כבודו וחוזרת כלל הדברים כי גם אלף שנים יחיה האדם לא חיי שלום לא חיי שלום באמת כי אין שלום בין גפשו לנפשו כי בכל נשימה ונשימה מבקשת לצאת מחוך הגוף אשר היא נתנה כבוד טיש היון הלו ואם הי' האדם כאדם הראשון קודם החטא או כאשר היה ישראל על הר סיני שפסקה זוהמתן שהיה להם חירות ממלאך המות שהיו חוברים נאות לקבל הנפש וכן לעתיד לבא

באופן

קיצור תורת פרישת פנחס משה אלשיך

באופן יתייחסו החיים לחיי שלום כי שלום בין הנפש והגוף לכן קרא אל החיים שלום כי זה העיקר כשחיים אינם משוללים שלום וזהו חיים אמתיים לפי האמת. ובוה מתקו מאמרם ז"ל האומרים על פסוק ותקח האשה את שני האנשים ותצפנו ולא נאמר ותצפנס שהוא שאחד הי' פנחס והיה רוחני ונתכסה מעיניהם ולולא היה זך גם גופו לא היה יכול להתכסות וסרה גם שאמר פנחס זה אליהו שאחר עלותו בסערה השמימה שנגמור זיכור חופרו יותר עד נדר היות המלכוש שמתלבש בו מאז ממנו שוראי שלום רב בין רוחו לגויתו כי זך היה כמדובר :

ושם

האיש ישראל המוכה אשר הזכיר את המדיניות יחנן לפרש ע"ד שאמרו כי יפתוהו חטאים לעבור על דת יאמרו או עבד או תהרג. והלא ישמעו אזנו מה שפיהם מדבר שיעבר ויאבד נפשו. או יהרג את גופו. כי ארץ נפשו לא יוכלו להרג ורצה הקב"ה לזכור את ישראל ולהקנות בהם אמונה שלימה להשליך גוים אחר נפשם ולא נפשם אחר גופם. והנה לפניהם כמו רגע עדים נאמנים פנחס לא שת לבו על גופו באומר בקנאו קנאתי בתוכם שהם היר. עומדים נגדו על דם גשואם ולא חש להם ושם נפשו בכפו לקדש שם שמים זר הור. נחקים בידו שניתן לו ברית שלום שפירושו חיים נצחיים שהוא שלום אמתיים. וההיפך במחלל שם שמים שהולך אחר הנאת גופו. זהו זה נאבדו ממנו. וזה יאמר ושם האיש ישראל שהיה מחוואר לאיש השוב בישראל בעולם הזה. מלבד שאבד חשיבתו בעולם הזה. הוא גופו. כי אם גם נפשו אבד בעולם הבא. וזהו שאמר הכתוב אשר הזכיר את המדיניות כמו עם המדיניות כרא' משחיתם את הארץ שמקושרת נפשו עם נפשה בגיהנם והוא מאמר אצל יוסף לשכב אצלה להיות עמה בגיהנם : **צורר** כו' אשר נכלו לכם ע"ד מעור יחנן לפרש על פי מאמרם ז"ל על פסוק ויצמד לבקל מעור שהיה רפויין בדבר כצמד שעי' האשה שהם רפויים קצת וכיונחם ע"ד הגמרא בסנהדרין מההוא גברא דראה ע"ז וסינף על פניה וקינח בחושמו ויצא יצוא ומתפאר כזאת וכזאת עשיתי לבזותה ויען א' מעובדיה אשר נמצא שם ואמר מעולם לא עבד איש בכל המשפט עבודתו כאיש הזה. וזאת היתה תהכולת ונכללת מדין. קחת אתם בעל מעור באמור להם הסך רגליר על פני אלקי

קיצור תורת פרשת פנחס משה אלשיך קנב

אלקי מדין וקנח כחישכו כי היא מלאכה נמכרה • ואכרתה ברית עמך יאמר נא ישראל מה עבודה הזאת וצדקה תחשב לי למען שמתי למוחראות ולכען כחש אלוהותה • ויעשו כן והצליתו וזהו אשר נכלו לכם על דבר מעור • ואחשבה כוונת מאמרם ויצמד ישראל כו' שהיו רפויים שהיה כמתעבים בעיניהם ולא כעובדים שלכם כל עמם לעובדים רק רפויים בעבודתם כצמוד הרפוי ביד האשה כו' •

אשר נכלו לכם כו' ועל דבר כזבי • יתכן לפרש ער' מרז"ל על דבר שרי אשת אברם שהוא על דבור שרה שהיה מלאך שואל לה האכה את מרעה והיא אומרת הכה וזהו על דבר שרי שהוא על דבר פירה וזה יאמר פה במה שידענו מרז"ל כי מצות אביה עליה שלא תזדקק רק למשה או לאלעזר שע"כ מיאנה ליוזק לזימרי עד שאמר לה זמרי אני גדול מהם שהם משלישי ואני משני שהוא שבט שמעון ובזה יאמר מעט גדול לאבר את המדינים כי כוונתם היה לסמא את היותר קדוש משה ואלעזר וזה ואשר נכלו לכם שהוא כאשר דברה מצות אביה עליה שלא תזדווג רק למשה או לאלעזר כי נתנו עיניהם לסמא קדשי קדשים ולא את המון העם רק לכם וזהו ועל דבר כזבי על פי דבורה :

ביום הסגפה על דבר מעור יתכן לפרש ער' מאמרם ז"ל גדול המחטיא את האדם יותר מההורנו בחרב • שמצרים הירא אומרים אריק חרבי כו' אדום אמר פן בחרב אצא לקראתך • אמר אלהים לא תתעב אדומו לא תתעב מצרי שהם רצו להרוג גופם • והמדינים רצו להרג נפשם • אמר צרור המדינים וזה הענין כי שחיס רעו' עשו לכם מדין א' אשר החטיאו אתכם ב' אשר הסיבו מיתת כ"ד אלף ועתה פורש כוונתו הלא צויתי אתכם צרור את המדינים אל תשיתולב על אשר הסיבו מיתת כ"ד אלף ביום המגפה רק על דבר מעור כי גדול כח המחטיא •

ויהי אחרי המגפה (פריגמא) להורדת שעולה למעלה ולמטה ולכך הפסיק בח"פ הפסוק • כי עיקר כוונת הכתו' לומר שאחר המגפה רצה הקב"ה למנותם ויחרדו בשופטם כאמרם הנה עדיין לא מהרנו מן המגפה • וימנו אותנו שהוא דבר הנורם נגף ולא החשיב מיתתנו שלא צוה לצרור את המדינים

המדונים על אשר הסיכו המגפה כ"ר אלקרק על אשר החמיא לזה אמר הכתוב ויהי אחרי כי אחרי מופלג אחר קצרת זמן ולא צורה ה' שימנו את ישראל מיר בעורס בחסימות המגפה ואינו סוף פסוק שסמוך אל מה שאחריו ויהיה ויהי אחרי המגפה חוזר מה למעלה ולמטה הכל היה אחר המגפה :

שאו

את ראש כל עדת בני ישראל כו' מבן עשרים ומעלה כו' ובני ישראל היוצאים מארץ מצרים יתכן לפרש עד' שאמר ר"ל שהיה בלב גווי הארץ שבלתי אפשר ליהם את ישראל יוצאי וירכו יוצאי מצרים לבית אבותם באמרם אם בגופן שלטו בנשותיהם לא כ"ש : והוצרך הוא יתברך לומר בצאתם ממצרים לבית אבותם והנה עתה עי' מעשר שיטים שמתו מבני ישראל כ"ר אלק איש אשר נטמאו בזימה : שלא יאמרו כופס מוכיח על תחילתם כי שטופי זימה ומי יודע כי ככה עשו איש אשה רעהו בהיות במצרים : ואיך יהיה לבית אבותם כל איש מהם ע"כ תיכף למעשה הזה בא הוא יתברך ומנאם ושם שם י"ה על כל משפחותם באומרו ההנכי הפלאי וכן בכל משפחות ישראל למען יהיה שם י"ה על כל משפחה לומר שמי זה עדות לישראל שלא הי' בהם פכול כי בזה אני כילל כל זרע ישראל משפחה ומשפחה גדולים וקטנים כי כולם זרע אמת :

ובני

פלוא אליאב יתכן לפרש כי הבן הכשר לרבים יחשב לזה אומר ובני לשון רבים פלוא אליאב בי הי' כשר : ובני אליאב נמואל ודחן ואבירם הוא דחן ואבירם : להורות אם י"ה הכנים בלתי הגונים גם אם יהיו רבים ליחיד יחשבו לז"א הוא דחן ואבירם אף ששנים היו ואמר עליהם הוא דחן ואבירם כי לאחר יחשבו כי הרעו מעללהם :

אלה

משפחת הראובני יתכן לפרש כי ימצא מקום לטעות כפשוטו של מקרא שכתוב וישכב את בלהה ויאמר שהוכיח סופו על תחילתו : וגם במצרים אהרן אשר נפגמה שלומית בת דברי אשת דתן היה מראובן לזה אומר הכתוב שלא ימצא שום אחיזה להרהר אלה משפחת הראובני שם י"ה מעיד :

אלה

משפחת השמעוני שלא יאמרו הוכיח סופו על תחילתו כי שטופי זימה היו כמעשיהם בבנות מואב : עשו בתוך עמם ומרה גם בארץ מצרים בעובדים ע"ו הטיל שם י"ה השמעוני :

בני

קיצור תורת פרישת פנחס משה אלשיך קנג

בני יהודה ער ואונן ויסרת ער ואונן בארץ כנען יתכן לפרש ע"ד מאמרים ז"ל כי מה יצא הדבר יהודה לדרך הירי מהלך ואמר הק"ה יהודה יהודה מהיכן יוצאים מלכים כו'. ורמזו הוא יתברך אל המלאך הממונה אל התאווה והחזירו כי הדבר היה בפעם ההיא דרך יבוס ושהוצרך ע"י יהודה להביא יחד את ער ואונן להקים שמם והם פרץ וזרח משא"כ אם היה מייבם אותה שלה בנו לא היה מקיים רק לאונן הוא זרח. ולא לער (עין פ' וישב) להורות שבניו משוללי פיסול ח"ו בלי פיקפוק וז"ל בני יהודה ער ואונן שהם חזרו ויהיו שם בניו כמאז שהוא ע"י גילגול דרך יבוס כי שבו למשפחותם כי הם עצמן פרץ וזרח ושלשתם מיוחדים להטיל בהם שם י"ה וז"ל לשלה כו'.

והפר משפחת החפרי. בזרע חפר לא נמנה אף גם אחד והיה אפשר להרהר אולי היה פיסול בזרעו ומתו לו"א אין זה רק כי צלמחד בן חפר לא היה לו בנים כי אם בנות בעלת שם ונזכרות בעולם וגם שם ה"א המתייחסות לנשים הנרה היא בכל אחת מהם כי שמותן מחלה נועה חגלה מלכה:

לימנה משפחת הימנה עין פי' רש"י ז"ל בפסוק החנוכי כו'. אבל בימנה לא הוצרך לומר משפחת הימני לפי שהשם קבוע יו"ד בראש וה"א כסוף ולדקדק לפי זה יאמר משפחת ימנה ולא הימנה. ויתכן לפרש כי ידוע מאמרים ז"ל באיש יו"ד שלשם ובאשרה הי"א וז"ל שבטי י"ה עדות לישראל כי אמר הק"ה בחזרתו אשר אני כותב שם י"ה חרעו שלא נסתלקו מהם ואין ספק כי לא על חניס רמזו הוא יתברך דבר זה מהופך הה"א קודמת להיו"ד כי זהירות הנשים היה במצרים על דבר זה יותר כי הגה שמו פניהם במצרים במראות הצוכאות כו' מאימתן פן יפלו תחת מצריים וגם בעגל אמרו רז"ל שנעלו דלתותיהן. גם מבעליהן באומרים כי משומדים היו עד נחקן הרבר ואחת היה ופרסמה הכתוב היותה אנוסה מהנוגש ע"כ להיו"ה הה"א של הנשים יותר מתוקנת מהיו"ד של אנשים לכך הקדימה הוא יתברך להיו"ד לומר החנוכי הפלואי שנרמז שם י"ה כקדימת ה"א ליו"ד ובוזה מצאנו טוב טעם לימנה משפחת הימנה למען ימצא ג"כ ההא קודמת ליו"ד משא"כ אם היה אומר משפחת ימנה:

ושם

קיצור תורת פרשת פנחס משה אלישך

וישם בַּת אֲשֶׁר שָׂרָח יִתְכֵּן לַפֶּרֶשׁ עַד רֹז' לִשְׁאֵמְרוּ לֹא הִירָא
נמצא בנות יפות כבנות אשר שע"כ נשאו למלכים
זכאנים גדולים והיופי הרב גורם הרהור זה לאנשים לפתותן
ע"כ לרמוז כשרותן הזכיר הראשונה שבכולן להשוות כל השאר
אליה כי היא יצא שמה וטבעה בעולם והאריכה ימיכ בארץ כנען
מקורם גלות מצרים עד דוד המלך ע"ה כי היא אמרה אנכי אם
שלומי אמוני ישראל ואין זה רק לרוב כשרותה כי והאח"ה חוסף
ימים וזה רמזה כי אחר הזכירו בני שלושים לאשר יאמר ושם
בת אשר שרח עדיין היה בעולם והוא מהטעם האמור :

וישם אֶשֶׁת עֲמֶרֶם וְיֹכְבֵד בַּת לֹוִי אֲשֶׁר יָלְדָה אֹתָהּ לִלְוִי בְּמִצְרַיִם
פירוש"ל שהיא השלימה מנין שבאים ויתכן לפרש
שהיה מקום לחלוק ולהרהר על זרע קדוש של עמרם כי יראה כי
אחר משלשת בנוי משה אהרן ומרים לא נכנסו לארץ וישיתו לב
על כי נשא דודתו אחות אביו ואין להקשות מיעקב שנשא שתי
אחיות שהיו בנות לבן שהי' עכו"ם ובנותיו היה גזירת ואין אחזה
כו' אך עמרם שנשא בת לוי בן יעקב שהיה מקיים כל התורה
כולה כאברהם אפילו ערובי הבשילין קורם מ"ת ע"כ נארה
הורחניו הקדושה והאמר השמר פן תגע בכבוד עיני העולם
קדשי עליונים וע"ד מרז"ל שעמרם היה א' מאשר מתו בעטו של
נחש וש"ת איך נשא דודתו אל תחוש כי הלא בת זוגו היא וזה
יאמר ושם אשת עמרם יוכבד והיא השלימה למנין הקדוש
ע' נפש ויורה כי קדושים הית נשואיהם לפני כזוג זוגים
הוא יתברך ותלד את אהרן ומשה ומרים ראו פרי הקדוש
אשר יצא משם :

ויאמר ה' אל משה עלה אל הר עברים הנה וראה את הארץ
כו' ויתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל שביקש משה בכל
מקום שיוכר פולקן וזכה עונם משל לשתי נשים שלקו אחת
אכלה פני שבועית כו' והנה למתי מדבה אמר ה' וכל מנאצי לא
יראוהו שלא יכנסו לארץ ולא יראו ע"כ הדבר הראשון שעשה
יתברך להורות כי לא כמתי מדבר חלק משה ואהרן בעון ההוא
אמר עלה אל הר העברים וראה את הארץ כו' :

צו את בני ישראל ואמרת אליהם יתכן לפרש ע"ד שאמרו
בקרבוניש שני דברים א' המחשבה שיוכוון האדם כאלו
אין עצמו מקריב ויהשג מי יהן והיר' כדאי להיות עצמו קרבן
כיצחק

קיצור תורת פרשת פנחס משה אלשיך קנר

כיצחק • שנית המעשה • וזה יאמר צו את בני ישראל דבר אהרן ואה"כ ואמרת אלהם דבר שני :

ריח נחמי תשמרו להקריב יהכן לפרש שעיקר היא המחשבת שהוא ריח נחוח שהוא יתברך מריח וערב לו שעלית נאמר צו את בני ישראל • שיכוון האדם כאלו את עצמו מקריב :
ואמרת להם זה האשה אשר תקריבו • כו' שהוא מר לאישי בפועל היא המעשה • עיין בגל ון שלי שהארכתיו ע"פ הג"ל לישיב כוונת הפסוקים ואת שעה החטאות כו' נ

פרשת מטות

ידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר • יחנן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל שמעון הצדיק לא אכל מאשם נזיר אם לא א' בא מן הדרום שעל יצרו בא להתגבר עליו נזיר בנזיר וכן עשה יוסף וכו' שנשבעו ליצרים עיני פ' וישב והוא שאמר דוד נשבעתי ואקיימתי לשמור מקורך ולזה אמר משה אל ראשי המטות שהם גדוליהם ומנהיגיהם ויחירו עול הדבר איש את שבטו שאם בא יצרו להחטאו וישבע שלא לעשות הדבר וזה יאמר זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נזיר לה' לדבק בה' להכניע יצרו או השבע שבועה מה שכבר שבועה עליו שלא לעבור על דת וגם שאין שבועה חל על שבועה וכלעדי זה הרי מושבע ועומד מהר סיני לאסר איסר מר' שהוא איסר על נפשו להזהר עוד כאשר עשו יונף וכו' ושלא לשבע ולנרוע מתוך כעס שלא לשם שמים :

לא

יחל דברו כענין האומר אשנה פרק זה וכו' וצא בזה לא יחל דברו אף בלי שבועה היוצא ממנו ועשרת כי היא אמירה לגבוה :

ידבר ה' אל משה לאמר נקום כו' יחנן לפרש ע"ד שאמר רז"ל זמרי נמל בבלוריתא ויוליכה לפני משה והענין פניו ויאמר לו זו אסורה או מותרת ובאמור לו אסורה היא אמר לו בת יתרו כו' היקש זכותו לנשואי משה אחר שגזירה • וע"כ לו היה נאה משפט הקנאות וזה יאמר אל משה לאמר נקם • וזה שמו' המדרש ישמח צדיק כי חזה נקם זה משה :

נקם

קיצור תורה פרשת מטות משה אלשיך

נקם

נקמת בני ישראל מאת המדינים יתכן לפרש ע"ר מאמרם ז"ל שכתבנו למעלה כי גדול המהשיא יותר מן ההורגו כי מצרים אמר אריק חרבי אדום אמר מן כחריב אצא לקראתך ובהתגייסם כתיב לא תתעב אדומי לא תתעב מצרי והמחטיאים עמון ומואב ומדיני נאמר לא יבא עמון ומואב כו' והנה המדיני עשו כ"רעות בהחטיאם א' כזומה ונסלו מישראל ק"ר אלף וישניות על דבר פגור שנכלו והענין שההורגו מאבד הגוף והמחטיא הורגו מאבד הגוף חלק אלוהי ממעל וזה היה גוגע על דבר אלהים והנה אל נקמות ה' הירא ראוי להנקם מהמדיני נקמה שהעכירו את ישראל מדתו יתברך אך כי יותר חס הק"ה על כבוד הצדיק מעל כבוד עצמו לזה אמר הק"ה אף שיש שתי נקמות בעונותיהם אמר נקמת בני ישראל וזה יאמר נקם יש על כבודי לכך נקם חסרה כלומר יניחו הנקם חסירה ויעשו עיקר מהשניות נקמת בני ישראל :

וידבר

משה כו' לתת נקמת ה' במדין יתכן לפרש ע"ר שכתבנו למעלה : ואז אמר משה אם הוא יתברך עשה עונותיהם הגדולה שעשה עיקר מנקמת ישראל והחמיר בכבודו ואנחנו עמו ועבדיו וילודי אשה נאווה לנו להסך ונעשה עיקר על נקמות כבודו יתברך : וזהו שאמר לתת נקמת ה' במדין : וזהו שפי' רש"י ז"ל העומד כנגד ישראל להחטיאם כאשר עשו מדין כאלו עומד כנגד הק"ה שרוצה לאבד הנפשות והנפש חלק אלוהי ממעל כבי"כול וכולקוט הונא בשם מדרש רבה וז"ל הק"ה אמר נקמת בני ישראל ומשה אמר נקמת ה' אמר לו הק"ה רין שלכם מתבקש שגרמו לי להזיק אתכם יתכן שאמר הק"ה שגרמו לי על שהחטיא את ישראל והעכירו אותם מדת האל יתברך וכוונתם היתה לאבד נפשות שהיא חלק אלוהי ממעל ועל יחסי הקדש המדרש בלשון גרמו לי ומפרש המדרש אמר משה כלום רודפין אחרינו אלא בשביל תורה ומצוות שנתת לנו הרבה בנפש הוי הנקמה שלך וזהו לתת נקמת ה' :

וימסרו

מאלפי ישראל כו' אותם ואת פנחס יתכן לפרש ע"ה הספרנו ז"ל וימסרו מגיד רכחוב שהיו בני אדם כשרים וצדיקים ומסרו נפשן על הדבר וכוונתו שעשו כמעשה חנניה מןשאל ועזריה שאמרו למלך הן איתא אלהנא וכו' ויכול לשיבוחתנא ולא על מנת שיצילנו ממאנים אנו לשמוע לך אך

קיצור תורת פרשת מטות משה אלשיך קנח

שאם לא יחמץ להצילנו על מנת כן אנו עושים כי ידוע להוי לך
מלכא די לאלהך לא אתינא פלחין • כן עשו השלימים שהירה
אומרים אנו הולכים למסור עצמינו על קדושת ה' אשר חטאנו
לאלהי עולם ואם ימותינו המדינים נהי' לפניו בעשותו מצותיו
וזהו וימסרו מאלפי ישראל כי מצתה מסרו עצמן לקדש השם
על מעבירם רצונו והוא יתברך מצרף מחשבה שוכה למעשה כי
כאשר קבלו למסור עצמן כאלו נמסרו וזהו אומרו אותם ואת
פנחס בדמיון אחר כי כאשר פנחס מסר את עצמו על קדושת ה'
גם אלו מסרו עצמן • ומה מחקו דברי הספריו וז"ל אותם ואת
פנחס מגיד שהיו שקולין • שגם אלו מסרו עצמן • ופנחס שקול
כנגד כולם • רצה לומר קודם שמסרו • אבל לאחר שמסרו א"כ
לקדש השם היו שקולין:

ויצבאו

על מדין כאשר צוה ה' את משה • ויהרגו כל זכר
יתכן לפרש ע"ד שכתבנו למעלה שה' אמר למשה
נקמת בני ישראל שסיבכו מיתת כ"ד אלף מבני ישראל שהחמיר
בכבודו ומשה אמר לתת נקמת ה' במדין על בחינת כבודו יתברך
לז"א הכתוב • ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה שהוא
הנוגע אל בני ישראל וע"כ לא החמירו הצדיקים בכבוד עצמן
להמית גם הנקבות ויהרגו כל זכר:

ויקצוף

משה כו' ויאמר כו' הן הנה כו' למסור מעל בה'
על דבר פעור יתכן לפרש שאמר משה הסכלתם
בעשות עיקר מגרמת מות בני ישראל ולא מהנוגע אל כבוד ה'
יתברך שהסיבו למעול בו יתברך בע"ז שאו עשיתם עיקר מבחינה
זו לא הקלתם בדבר להחיות את הנקבות כי התנכלו על דבר
פעור שעבודתה נבזה וישראל אמרו כלכם שהמה מבזים את
אלהי מדין • ועיקר עבודתה דרך בזיון וזה שאמר הכתוב הן
הנה שהחטיאו את העם למסר מעל בה' והיה לכם לעשות עיקר
על כבודו יתברך שהוא על דבר פעור שהם כווננו למסור
מעל בה':

ויאמרו

אל משה עבדך נשאו את ראש אנשי המלחמה
אשר בידנו יתכן לפרש ע"ד שאמרו רז"ל כי
הראשון שהיה נכנס בכל בית היה מוליך בידו דבר שהיה משחיה
בו פני כל נקבה אשר בכית לכלתי יחטאו לא • הוא ולא כל
הבאים אחריו בראות שוא • והנה הכל בירי שמים חוץ מיראף

שמים

קיצור תורת פרשת מטות אשה אלשיך

שמים וזהו אומרו נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בדינו
הוא מלחמת יצר הרע שהוא בידנו כי נשמרו אפילו להביט פני
האשה שהיה משחיר פניהם בדבר שהיה מוליך להשחיר פני כל
נקבה • להוררת שאמרו כי אשר השארנו הנקבות לא במרד
ויתכן לומר שזה כוונת המדרש ילקוט והוא בשם ספרי וז"ל
ויאמר אליהם משה החיתם כל נקבה אשר לו פנחס רכינו כשם
שפקדתנו עשינו והאיך נרמזו וזה נכתוב אך כי משה אמר לתת
נקמת ה' במדין וחשבו לומר הלא ה' איש מלחמה • והכל
ביר' ח' אך כיון על המלחמה אשר בדינו • נגד יצר הרע שיהיה
אנחנו הנותנים מלחמה • אשר בידנו והיה מוליכים דבר המשחיר
בו פני כל נקבה ולזה השיב פנחס כשם שפקדתנו עשינו מלחמה
נגד יצר הרע והיא המלחמה אשר בידנו :

איש אשר מצא כלי זהב אצעה וצדי עגיל וכמוז לכפר על
נפשותינו לפני ה' יתכן לפרש שהיה אומרים איש
אשר מצא דרך מציאה בבית הוא שלקחו אך לא מכשר הנשים
שחלילה היה לנו לנגוע בהן אפי' באצבע קטנה שחוש המישוש
היה חרפה לנו הסביאה לירי זימה ח' באופן שלא ינקר רע •
לכפר על נפשותינו שהנפש חלק אלהי ממעל וזהו על נפשותינו
לפני ה' והוא יחברך יראה ללבב ולא במרד החיינו את הנקבות
ואז נתפיים משה ויקח מידם :

ויבואו בני גד ובני ראובן יתכן לפרש שכאו בני גד לפני
בני ראובן הבכור לפי שכתוב למעלה ופקנה רב
היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאוד דמשמע דיותר עצום
היה מקנה גד ממקנה ראובן ולהיותם כי כואבי יותר מבני ראובן
על סרעה מקנהם כי רב ועצום מאוד ע"כ ויבואו בראשונה בני גד
ואח"כ בני ראובן : **ונבן** ת"א בית קבורתא דמשה לרמז כי הוא
מקום בכלל ירושת הארץ שלא יתכן יהיה משה רבינו ע"ה קבור
מכל וכל חוץ לנחלת ישראל :

הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה היא
ולעבדיך מקנה יתכן לפרש ע"ד סאמרס ז"ל גורלות
הארץ לא היה על פי המזל יש"כ יטול שבט של ר' אלף איש
כחלק המשים אלף איש והיה חלוקים גדולים וקטנים ושרם יעלה
גורל היה אלעזר הכהן אומר אם יהורא יעלה חלק פלוני יעלה
עמו • וכן ככל השאר הגורל עצמו היה אומר אני חלק פלוני
שנאמר

קיצור תורת פרישת מטות משה אלשיך קנו

שנאמר על פי הגורל • והגורל היה להשבות מדוינים ולכל א' המהייתם אל שבט היה נופל הגורל לחלקו והיה אומרים הארץ כו' ארץ מקנה ולעבדיך מקנה בוודאי זאת מיוחדת וראוי לנו ובוודאי זאת חלקינו :

יותן את הארץ הזאת לאחוזתה • ולא אמרו חן אך רמז כאשר כתבנו למעלה שאמרו כי זאת נחלתם בוודאי מתייחסת אליהם וז"ל יותן מאתו יתכרך : אל תעבירו את הירדן וזה ראוי לנו לבקש אם מצאנו חן בעיניך שאל תעבירונו לכבוש ארץ כנען עם אחינו כי מעתה חניחנו פה :

כה עשו אבותיכם בשלחי אותם מקדש ברנע לראות הארץ ויחזקו לפרש ע"ד מאמרם ז"ל על פסוק אחר עשר יום מחורב דרך הר שעיר מקדש ברנע • היה מהלך י"א יום והביאנו ה' בנ' ימים כאשר יראה הנשר למהר להעבירם לרשת הארץ והיה להם להכיר כי ה' אתם ונתן להם את הארץ ולא שלחתי המרגלים לתור רק לראות את הארץ • וינאו את לב בני ישראל לבלתי בא אל הארץ הנתונה • כן אחוש יהיה גם עתה :

ויגשו אליו ויאמרו גדרות צאן נבנה למקינינו וערים לטפנו • יחזקו לפרש ע"ד מאמרם ז"ל במדרש רבה על פסוק ומשה היה רועה כי על יד אשר חמל על הצאן כחר אותו הק"ה לרעות את ישראל כי רעה טלה רץ מהעדר והפציר להחזירו ולא יכול • והניחו והלך אחריה עד שראהו נכנס למבוע מים ושחה ושבע • או אמר אם ידעתי הבאתיך בחקי אז נשאו בחקו עד העדר • והיו ויגשו אליו ויאמרו גדרות צאן נבנה למקינינו וערים לטפנו ואחר נלך כי ידעו כי רחמן הוא על מקנה וטף ולא יכריחם ללכת עם טפם ומקניהם :

ויאמר אליהם משה אם תעשון את הדבר הזה אם תחלצו כו' ואחר חשבו והייתם נקים מה' ומישראל יחזקו לפרש כי היו מבקשים אל תעבירו את הירדן לא כווננו להחליט שבשום פנים לא יעברו • כי אם ים מקניהם וטפם לא יעברו ובדרך הזה אמרו כי מאז היה כלכם לעצותו אלא שלא היה נקיים רק מה' הרואה ללבם • ועזה ואחר חשבו והייתם נקים מה' ומישראל :

ואם לא תעשו כן הנה חטאתם לה' ודעו שהאתם אשר חטאתם אחכם

קיצור חורח פרישת מלות משה אלשו

אחכם יתכן לפרש שאמר להם משה שאם לא תאבו לעצמירק חרצו להחזק עד בנות נדרות וערים הנה חטאתם לה' ושאת האמרו אם אז חטאתם בהחליט הדבר לוטר אל העבירנו כשום פנים אפילו אחר שיבנו נדרות וערים ועתה שבהם ונדרתם שאחר בנין הנדרות וערים תחליץ חושי' אין זו טענה לזה אומר ודעו חטאתכם אשר חטאתם אחכם כי הנה עבירה גוררת עבירה כי השמית הנכרה בעבירה הוא רורף את עושיהו עד ישנה כאולתו לעשות כיוצא בו וזה שאמר משה ודעו חטאתכם לוטר מאחר שחטאתם פעם אחת וחטאתו אל העבירנו להל' טין דעו חטאתכם החיא יתה רורף אחכם עד אשר חטאתם אחכם שיגורר לכם עבירה שגם אחר כנוחכם נדרות וערים לא העבירו חלוצים אך אם חטאתם מאז בהחליט תבטחו כי לא חטאתם חטאתכם אחכם בנו לכ' כו' והיוצא מפיכם חששו כו' :

ויענו

כו' את אשר דבר ה' אל עכד' כן נעשה רצה לוטר כי הוא יחברך רואה ללבב וידע כי מאז לא היה רעה בלבנו מה שאין כן עד כה שהיית חושד אותנו :

במסרה

נח' ארכעה במקרא כולנו בני איש אחד נחנו ונחנו מה נחנו נעבור חלוצים נחנו פשענו ומרינו אתה לא סלחת והענין כי מילת איש כתואר לצדיק כי כל אנשים שבמקרא צדיקים וזה יאמר כולנו בני איש צדיק וא"כ כי לא נעסיק בחזרה ומצות יושב לנו גם כי נחנו מה משוללי זכות אך לא זה הדרך כי אם נחנו נעבור חלוצים מזכיות עצמינו שהן אמת שהיה אפשר לוטר כי אסנהיה משוללי זכיות העמידנו זכות אבותינו כאיפן שאם לא יחיה לנו ג' עונות אך אם נחנו פשענו ומרינו מה יסכון לנו זכות אבותינו חלא אתה לא סלחת על זכותם כי עון עצמינו אינו נמחק ולכן טוב לנו נעבור חלוצים לחיות לנו זכיות בצבא אל' מלך ישראל :

פרישת מסעי

אלה

מסעיו בני ישראל יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל על פסוק אחד עשר יום מהירב כו' כי כל כך היתה שכניה מחלבת להכניסם לארץ שמהלך י"א יום הולכים בג' ימים כי הפצו יחברך היה

קיצור תורה פרשת מסעי משה אלשיך קנז

היה שמיד יכנסו לארץ אלא שהמה טרו ועצבו והתעכבו בעונם מ' שנה במדבר באופן דם הרבו להם אח רוב מסעיהם וא' כיקראו אלה מסעי של בני ישראל :

אשר יצאי מארץ מצרים לצבאותם יתכן לפרש ע"ד מאמרם ז"ל במדרש שוחר טוב • על פסוק ומארצות קבצם וכו' כיהיו ישראל מפוזרים בכל ערי גבול מצרים ד' מאות פרסה על ד' מאות פרסה • וקבצם הוא יחברך הם וטפם ומקניהם כשעה קלה וכיגע לרעמסס • ורעמסס סיכחה על כפים של מלאכי שרת באו לשעה קלה כמאמרם ז"ל שמלאכי שרת נשאו את ישראל מרעמסס שהצבאות דם מלאכי שרת היה משחיני לנושאם וכמ"ל שהיה משה הלך לקברני' של מלכים ואמר יוסף ויוסף שכניה וכל פמליא מעלה משחינים ברעמסס • והוא מארץ מצרים לצבאותם כאלו ישראל יוצאים לצבא וחיל אחר שהיה משחינים ברעמסס :

בד משחואהרן הכהוב אומר שמסרם ה' ביד רועים טיבים שזכותם תשיב להם ועם שהרבה הק"ב להטיב להם הם בעצמם גרמו להם רבוי מסעיהם :

ויכתב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' יתכן לפרש ע"ד שפי' רש"י ז"ל והוא מהתנחומא משל למלך שהיה בנו חולה והולוכו למקום רחוק לרפואתו כיון שחזרו החליל אביו מונח כל המסעות וע' המסעות נזכר כל הקורת אותם ובהיות בכל צרותם לו צד כביכול כמצטער על כל המוצאת הקורת במסעותם • וחזו ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם רצה לומר כל מקום שאירע להם צרה • וזה היה כשהיו מסטמאים בעון והיה צרה באה עליהם והק"ב היה מסיעם אל מקום אשר לא נטמא • נמצא היות על פי ה' מוצאיהם למסעיהם :

ואלה מסעיהם למוצאיהם יתכן לפרש שמוכיר המסעות כדי שיהיה זכרון למוצאיהם הצרות שהיה להם בכל מקום להצטער עליהם על עינם שעשו :

ויסעו מרעמסס יתכן לפרש ע"ד הכתיב בעצם היום הזה יצאו בני ישראל על צבאותם שעל המלאכים היו ניסעים שאל כפים נשאום • כי הישראל לא היו נוסעים כי אם המלאכים

קיצור תורת פרשת מסעי משה אלשך

היה מנשאים את היהודים על כפיהם מרעמסס לסוכת · בחודש הראשון בט"ו לחודש כו' :

ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה יחנן לפרש שכתבנו

שערעסס לסוכת היה המלאכים מנשאים אותם :

ולמה לא נשאו להם מצרים לרעמסס · אך הוא שעל הים קטרג

שרו של מצרים וראוי היה שיקטרג ביום צאתם מצרים · לזה אומר

הכתוב דע במצרים הק"כ בכתבדו בעצמו הוציא כושבר הוא לנגוף

את מצרים ולא החזיקה יד בהם ביום הנזכר כי ובני ישראל יצאו ביד

רמה שהיא ביד הק"כ בה שהיא רמה על יד בלתי רמה לפניו יחברך

היא יד שר : לעיני כל מצרים יחנן לפרש ע"ד שכתבנו בשם מדרש

שחר שוב על פסוק ומאמצות קבצם כי היו ישראל מפוררים בכל

גבול מצרים ח' פרסה על ח' פרסה · ואיך מהלך מ' יום הלכו וכל

אשר להם בשעה קלה לרעמסס אלא שהק"כ הוצא ביד רמה

והראוי אומר הכחוב לעיני כל מצרים שהיו בכל גבול מצרים

מפוררים והק"כ בה קבצם :

ומצרים מקברים את אשר הכה ה' בהם כל בכור ובאלהיהם

עשה ה' שפטים יחנן לפרש שלא חאמר פירש לעיני

מצרים פירשו כל אנשי כרך מצרים אשר שם היו מוכנים כל ישראל

הם ראו אותם ולא כל גבול מצרים · לזה אומר ומצרים מקברים

אשר הכה ה' כל בכור אמר מעתה שאם היו רואים רק בכור

מצרים הא היה מקברים כל אחד חוץ לעיר בכל גבול שהכה ה' כל

בכור ארץ מצרים שכולל כל בכור בארצם · אלא להורות שהק"כ

קבצם מאמצות לשעה קלה ועד רעמסס הביאום הק"כ בכתבדו

ובעצמו וע"כ לא פקפקו בדבר לא שר ולא מזל ולא המון עם כי המת

ראו ובאלהיהם עשה ה' שפטים בפרטים · וזה שת"א ביד רמה בריש

גלו ומה להם עוד לדבר בראות חרפת אלהיהם שאיך יושעם שגב

בהם נעשו שפטים :

ויחננו ברפידים ולא היה שם מים לעם לשחות רמז על פי דרכו

שהיה לו לומר ולא היה שם לשחות או לא היה מים

אך מים היה שם אך לא לעדה · כי בארה של מרים היה שם ונסתם

על שרפו ידיהם מן התורה שקבלו במרה :

ויסעו

קיצור תורה פרשת מסעי משה אלסוף קנח

ויסעו מרפידם ויחנו במדבר סיני • משם הוליכם ה' למדבר סיני ושם תקנו אשר עויתו וקבלו את התורה מפיו יחברף וזהו ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני :

ת ו ש ל ב ע

חסדי ה' אזכיר תהילות ה' כי ראה בעניי ויחן ליגם את זה • ברכו רחמיו וחסדיו ויוכני לעשות לברך ולללכן כל אמרת ה' צרופי בכל ספר תורת משה • ויפליא חסדו ויוסף שנית ידו במהדורא תניינא :

ואל הגומל לחייבים טובות אשלם תודותי ברכות והודאות :

ובסייעתא דשמיא נתחיל ספר אלח הדברים :

דעת

אתר לימודי יהדות ורוח

www.daat.ac.il